

Sindikatuak Hego Euskal Herrian

Andoni Kaiero

1936-39ko gerra zibilaren aurretik, bi sindikatu ziren nagusi Euskal Herriko zona industriatsuetan. Eta 1911rarte, urte horretan sortu bait zen ELA, UGT sindikatu sozialista zen sindikatu-munduko nagusi bakarra. Aipatu datatik aurrera, ordea, UGT eta ELA-STVk elkarrekin konpartitu behar izan zuten nagusigo hori, eta 1930etik aurrera batez ere, zeren eta urte horretan harrera biziki ona izan bait zuen bertako langileriaren baitan sindikatu abertzaleak.

Frankismo garaian, berriz, langile-sindikatuak debekatuak zeuden arren, ez zen lortu, hala ere, tradiziozko organizazioen iharduketa eta beste mugimendu berrien sorpena eragozte, batez ere hirurogei eta hirurogeitamarreko ekonomi hazkuntzako urteetan. ELA-STVk aldaketa sakon bat jasaten du 1964etik aurrera, eta batipat urte horietan ezarri zitzaiola esango genuke gaur egun duen egitura. Beste aldetik, PCEk denboraldi horretan fabriketan sustaturiko mugimendu unitarioetatik, CC.OO. sortuko da, eta garai hartako ETArengatik langile-frontea, bere aldetik, gaur egungo LAB sindikatuaren urrutiko iturria dela esango genuke.

Zein dugu, bada, gaur egun Euskadiko panorama sindikala; behin langile-organizazioak finkatuz gero, diktadura frankistaren ondoren? Zein dira gaur egun ihardun diharduten sindikatuen ezaugarriak?

Sindikatuaren azterketa zehatz bat egin nahi izanez gero, ez dago dudarik berorien historia, ideologia, antolamendua eta ezarpena eta estrategia estudiatu beharko liratekeela. Gu, ordea, sindikatuek Euskadin duten ezarpena aztertzeraz mugatuko gara soilik lan honetan. Horrek Euskal Herriko mapa sindikala deskribatzeko bidea ematen digu eta, gertatzen den bezala, berorietako bakoitzaren afiliatuen eta botuemaileen ezaugarriak ezagutzen baldin baditugu, marraztu ahalko dugu, ezarpenaren datu garrantzitsu hau kontutan hartuz, sindikatu bakoitzaren profila. Eta horretarako erabili dugun tresneria, funtsean, 1980 eta 1982an ospatutako hauteskunde sindikalen emaitzak izango da, eta orobat 1982ko ekainean eta uztailen egindako inkesta bati eman zitzaizkion erantzunak ere.

Hauteskunde sindikalak deitzera eman izan direnak, enpresetako langileen ordezkariak hautatzeko besterik ez dira izan errealtatean; baina, aldi berean, kandidatura sindikalek lortu izan duten arrakasta handiarengatik, sindikatu horiek langilerian duten ezarpenaren test bat gertatzen zaizkigu. Hauteskunde horietan ez dute parte hartzen funtzionari estatalek, kooperatibetako langileak eta sei langile baino gutxiagoko enpresetako enplegatuek, eta, beraz, erabiltzen ditugun datuetatik kanpo geratzen dira guzti horiek. Horiez gainera ez dira jasotzen ezta hauteskunderik egin ez duten enpresetako langileak eta, egin izan arren, berorietan parte hartu ez dutenak ere. 1980ko hauteskundeek, legez zegokien langileetatik % 71 inplikatu zuten, gutxi gorabehera, eta horietatik % 79k parte hartu zuen efektiboki K.A.an (Komunitate Autonomoan). Datu horiek, bestalde, ez dira aldatu funtsean 1982an egindako azken hauteskundeetan, eta esan daiteke, beraz, langileria osatzen duten erdiek baino gehiagok parte hartu dutela beren botuarekin bi hauteskundeotan.

Eusko Jaurlaritzaren Lan-Kontseilaritzari esker, enpresetako hautapen-unitate bakoitzeko emaitzak eskuratu ahal izan ditugu, horrela kolegioak ere bereizteko posibilitatearekin, bai 1980ko hauteskundeetan bai 1982koetan, K.A.an. Eta horrek, noski, beste gauzaren artean, kandidatei emandako botuak zehaztasun handiarekin kalkulatzeko aukera eman digu. Esan beharra dago, bestalde, botuen erabilera askoz ere gehiago hurbiltzen dela benetako

ezarpenera, esleitutako ordezkarien datuaren erabilera baino, postuak esleitzeko hautapen-sistemaren distortsio posiblea ezabatu egiten duelako. Damurik, Nafarroari buruz, Madrilgo IMAC zentralak ofizialki argitaratutako datu urri baino urriagoak besterik ez dugu eskuartean.

Azterketa honetan erabili dugun bigarren tresna, lehen ere esan dugun bezala, Eusko Jaurlaritzaren Prospekzio Soziologikoko Kabinetearen 1982an 2.645 langileri egindako inkesta bat dugu. Inkesta hau zabaldu zen Nafarroan ere, eta euskal langileek sindikatupei eta harreman laboralei buruz zuten jarrera eta eritzia ezagutzera zuzendua zegoen batipat. Funtzionari publikoak eta kooperatibetako langileak barne-hartzen ez dituen lagin hau mailakatu egin zen, kontutan hartuz, alde batetik, enpresak (tamaina, iharduera-adarra) eta bestetik indibiduoak (adina, sexua eta profesio-kategoria), eta % 95eko konfidantza-maila ematen du. Lan honetan, ordea, emaitza horien parte bat besterik ez dugu erabiliko.

Lan honen helburua, lehen ere esan dugun bezala, sindikatuak, langileriaren baitan duten ezarpenaren arabera karakterizatzea litzateke. Alabaina, Euskal Herriko espektro sindikala nolakoa den erakusteko asmoarekin, lurraldeetako entzuleriaren eta afiliazio sindikalaren oinarrizko datuak emango ditugu lehenik eta labur-labur. Nafarroari dagokionez, azken puntu hori bakarrik garatu beharrean aurkitzen gara, ez dugulako behar hainbat informazio, eta beraz, sindikatuen profila, K.A.an duten ezarpenaren ezaugarriei bakarrik dagokiela aitortu beharko dugu. Lanaren egilea ohartzen da, gaur egungo K.A.ko hiru Lurraldeetara bakarrik mugaturiko informazioa sortzea eta ikerketak egitea, Nafarroagandik urruntzen gaituen beste faktore bat gehiago gertatzen dela.

1. Euskadiko espektro sindikala

1.1. K.A.ko entzuleria sindikala

1980 eta 1982ko hauteskundeetan lortutako emaitzen eta orobat afiliazioaren arabera, hiru sindikatu gailentzen dira K.A.ko panorama sindikalean: Estatu-mailan maiortario diren bi sindikatuak, alde batetik, eta ELA-STV, K.A.an nagusi den sindikatuak, bestetik. Hiru handien artean ordezkarien % 69 eta botuen % 67

Sindikatuak eta kandidatura ez-sindikalek K.A.an lortutako ordezkariak. 1980 eta 1982ko hauteskundeak.

	1980ko hauteskundeak		1982ko hauteskundeak		Ordezkarien aldea 1982/1980
	postuak	%	postuak	%	
ELA-STV	3.824	25,62	4.387	30,24	+563
UGT	2.866	19,21	3.125	21,54	+259
CCOO	2.638	17,67	2.484	17,12	-154
LAB	701	4,70	850	5,86	+149
USO	565	3,79	391	2,70	-174
ELA (a)	281	1,88	205	1,41	-76
SU	188	1,26	52	0,36	-136
CSUT	30	0,20	2	0,01	-28
CNT	13	0,08	27	0,19	+14
Koalizioak	471	3,16	179	1,23	-292
STEE-EILAS	76	0,51	56	0,39	-20
KAIA-OUT	46	0,31	16	0,11	-30
SLMM	22	0,15	131	0,90	+109
Ez-sindikatuak	3.201	21,45	2.603	17,94	-598
Guztira	14.922	100,00	14.508	100,00	-414

Sindikatuak eta kandidatura ez-sindikalek Euskal Herriko K.A.an 1980 eta 1982ko hauteskundeetan lortutako botuak.

	1980ko hauteskundeak		1982ko hauteskundeak		Botuen aldea 1982/1980
	botuak	%	botuak	%	
ELA-STV	62.256	23,48	66.355	26,54	+ 4.099
UGT	52.387	19,77	55.950	22,38	+ 3.563
CC.OO.	49.604	18,71	43.923	17,57	- 5.681
LAB	13.370	5,04	16.741	6,69	+ 3.371
USO	9.913	3,74	7.176	2,87	- 2.737
ELA (a)	7.555	2,85	5.180	2,07	- 2.375
SU	2.978	1,06	655	0,26	- 2.323
CNT	956	0,36	920	0,37	- 36
CSUT	473	0,17	33	0,01	- 440
Koalizioak	12.185	4,60	4.652	1,86	- 7.533
Ez-sindikatuak	53.588	20,21	48.463	19,38	- 5.125
Guztira	265.085	100,00	250.048	100,00	-15.037

lortu dute azken hauteskundeetan, eta afiliazioaren % 76,8 biltzen dute. Hiru sindikatu horien ondoan, LAB sindikatu erradikalaren presentzia apala (ordezkaritzaren % 5,86 hauteskundeetan) baina eraginkorra (afiliatuaren % 11) azpimarratu behar da K.A.ko panorama sindikalean. 1982ko azken hauteskundeek, beren aldetik, eta 1980ko aurreko hauteskundeekin konparazioan, bermatu egin dute K.A.ko espektro sindikal hau. ELA-STV, UGT eta LABek gehitu egin dute beren entzuleria, CC.OO.ek eutsi egiten dio 1980koari eta jaitsi egiten dira ez-sindikatuak eta gainerako sindikatuen entzuleria.

USO ez da iristen ordezkarien % 3ra 1982ko hauteskundeetan eta K.A.ko langileen % 1 baino gutxiago afiliatu biltzen ditu, batez ere Bizkaia aldean kokatuak hauek. Frankismoaren azkenaldian Euskadin benetan lehiatsua izandako sindikatu hau, oraindik sendatzeko dago bere zatiketa eta birdefinizioetatik. Garai hartan jarraitzen zioten kideak UGTra pasa dira gehienak, eta CC.OO.era neurri apalagoan. Beste hainbatek kandidatura bateratuetan parte hartu du hauteskundeetan. Ez bide dirudi sindikatu honek gaur egun agertzen duen jarrera moderatuaren ondorioz lekurik aurkituko duenik K.A.ko espektro sindikalean.

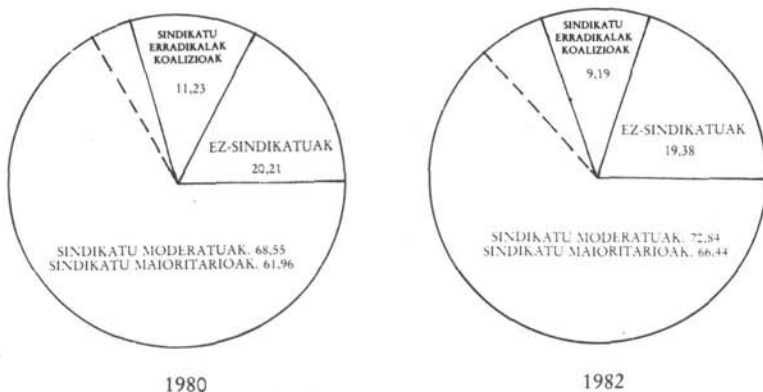
ELA (a), bere aldetik, ELA-STVren zatiketa bat dugu eta indarra kendu egiten dio honi presente dagoen lekuetan. Lortu dituen botuen % 2koaren eta afiliatuaren % 1,41ekoaren zati handiena, Bizkaiko Nerbioi ibaiaren ezker aldeko enpresa handietan kokatzen da.

SU eta CSUT sindikatu iraultzaileak, berriz, esan genezake eszenatik benetan suntsitu egin direla 1980ko hauteskundeekin ondoren. SUk bazuen halako presentzia bat 1980ko hauteskundeetan, baina ez dio eutsi 1982koetan¹. Eta bukatzeko, CNT sindikatu anarkistak, gerra zibil aurreko denboretan halako itsaspen bat izan bazuen ere Euskadin, pentsa daiteke jadanik ez diola erantzuten gaur egungo sindikalismoari, zeren eta afiliazioaren % 2,3 besterik ez bait du biltzen, gaur egun, K.A.an.

Hauteskundeetako entzuleriak adierazten digunaren arabera, langileek sindikatuari buruz dituzten hiru jarrerak beren horretan jarraitzen dute K.A.an: langile gehien-gehienek (% 70 inguruk) batez ere kontrol instituzionalaren aldeko postura egiten duten sindikatuetan jartzen dute beren konfidantza, sindikatu majoritarioek, beren aldetik, kolektibo hau monopolizatzeraz jotzen dutelarik; K.A.ko langileen gutxi gorabehera ehuneko hamar bat, berriz,

erradikal bezala agertzen da eta bere konfidantza LAB sindikatu abertzalearen kandidatuetan ipintzeko joera azaltzen du; eta azkenik, botuemaileen gutxi gorabehera ehuneko hogeitabatek errefusatu egin ditu kandidatura sindikalak bi hauteskundeetan.

Botuemaileen taldeak Euskal Herriko K.A.an 1982-1980ko hauteskundeak

Lurraldean araberako entzuleriaren emaitzak ondorengo koa-droetan ematen dira, ordezkariak lehenik eta botuenak gero. Hiru sindikatuen espektroa antzekoa da: hiru sindikatu maioriga-

rioen nagusitasuna eta LABen presentzia, txikiagoa Araban, koalizioen bidez ordezkaturako dagoelako apika. ELA-STV aise nagusitzen da Gipuzkoan eta nagusitasun hori UGTrekin konpartitu beharrean aurkitzen da Bizkaian. Haren nolabaiteko ahulezia Araban agertzen dela esango genuke, baina hemen ere nabarmenki handitu du bere entzuleria azken hauteskundeetan. UGTk, bere aldetik, Araban eta Bizkaian lortu ditu emaitzarik onenak, eta ahulago agertzen da Gipuzkoan. CC.OO.ek, 1982ko hauteskundeetarako

Sindikatuak eta kandidatura ez-sindikalek K.A.ko Lurraldeetan lortutako ordezkariak. 1982 eta 1980ko hauteskundeak. (Portzentaia).

	Araba		Gipuzkoa		Bizkaia	
	1980	1982	1980	1982	1980	1982
ELA-STV	16,19	20,22	33,94	38,71	22,69	27,16
UGT	25,35	27,89	14,83	16,77	20,47	23,09
CC.OO.	18,44	16,28	18,10	18,12	17,21	16,67
LAB	2,15	2,13	5,49	7,76	4,82	5,55
USO	3,17	3,21	1,16	0,54	5,61	4,00
ELA (a)	1,32	0,31	0,59	0,44	2,83	2,34
SU	1,32	0,10	2,10	0,75	0,71	0,16
CSUT	0,05	—	—	—	0,36	0,03
CNT	0,61	1,24	0,01	0,02	—	0,03
Koalizioak	5,68	3,63	3,03	1,81	2,62	0,24
STEE-EILAS	0,77	0,41	0,38	0,42	0,53	0,36
KAIA-OUT	—	—	—	—	0,58	0,21
SLMM	—	—	0,06	0,02	0,24	1,72
Ez-sindikatuak	24,94	24,57	20,30	14,64	21,32	18,45
Guztira	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

N. 1.957 N. 1.929 N. 5.020 N. 5.027 N. 7.945 N. 7.552

tan Bizkaian eta Araban botuak galdu ondoren, ezarpen orekatu bat aurkeztu du hiru Lurraldeetan. LABen ezarpen-guneak, berriaz, Gipuzkoan eta Bizkaian daude.

*Sindikatuak eta kandidaturek Lurralde Historikoetan lortutako botuak.
1980 eta 1982ko hauteskunderen arteko aldeak.*

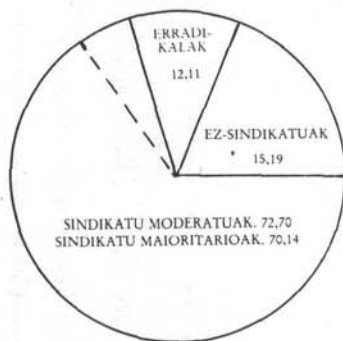
	Araba					Gipuzkoa					Bizkaia				
	1980		1982		Aldea	1980		1982		Aldea	1980		1982		Aldea
	Zenb.	%	Zenb.	%		Zenb.	%	Zenb.	%		Zenb.	%	Zenb.	%	
ELA-STV	4.834	14,30	6.440	18,78	+1.606	26.641	31,82	27.790	34,79	+1.149	30.781	20,85	32.125	23,64	+ 1.344
UGT	7.711	22,83	8.795	25,65	+1.084	12.803	15,29	13.918	17,43	+1.115	31.873	21,60	33.237	24,46	+ 1.364
CCOO	6.303	18,65	5.206	15,18	-1.097	15.847	18,92	15.116	18,92	- 729	27.454	18,60	23.601	17,37	- 3.853
LAB	614	1,82	600	1,75	- 14	5.229	6,24	7.072	8,85	+1.843	7.527	5,10	9.069	6,67	+ 1.542
USO	877	2,60	1.147	3,35	+ 270	1.300	1,56	655	0,82	- 645	7.736	5,25	5.374	3,96	- 2.362
ELA (a)	617	1,83	83	0,24	- 534	705	0,84	591	0,74	- 114	6.233	4,22	4.506	3,32	- 1.127
SU	344	1,02	25	0,07	- 319	1.546	1,84	479	0,60	-1.067	908	0,61	151	0,11	- 757
CNT	928	2,74	886	2,58	- 42	28	0,03	9	0,01	- 19	—	—	25	0,02	+ 25
CSUT	16	0,04	—	—	- 16	—	—	—	—	—	457	0,30	33	0,02	- 424
Koalizioak Ez-sindika. eta beste	2.984	8,84	2.023	5,90	- 961	3.430	4,10	2.116	2,65	-1.314	5.771	3,92	513	0,38	- 5.258
	8.554	25,33	9.088	26,50	+ 534	16.194	19,36	12.131	15,19	-4.063	28.840	19,54	27.244	20,05	- 1.596
Guztira	33.782	100,00	34.293	100,00	+ 511	83.723	100,00	79.877	100,00	-3.846	147.580	100,00	135.878	100,00	-11.702

1982ko hauteskundeetan Lurraldeetan eman diren botu-taldeak kontutan hartuz, Bizkaia eta Gipuzkoak ematen die indarririk handiena moderatu bezala seinalatu ditugun sindikatuari (botuen % 72,75 eta 72,70 hurrenez-hurren). Gipuzkoan, botu horien % 70,14 hiru sindikatu maioritarioetara joan da. Bizkaian, aldiz, sindikatu hauen botua urrixegoa da, USO eta ELA (a) sindikatuen iraunkortasunaren ondorioz. Azkenik, botu erradikalaren maila % 10etik gora doa Gipuzkoan. Arabako kasuan botu-mota honen erdia baino gehiago koalizioetatik, ustez erradikaltzat ematen direnetatik, dator.

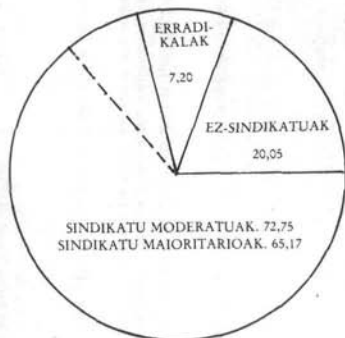
Lurralde Historikoetako botu-taldeak. 1982ko hauteskundeetako emaitzak.

ARABA

GIPUZKOA

BIZKAIA

1.2. Afiliazio sindikala Komunitate Autonomoan

1.2.1. Afiliazio-tasak

Komunitate Autonomoko alokatuen %32,7k (inkestan ez ziren sartzan ez funtzionari publikoak ez kooperatibetako langileak) sindikatu bati kuota ordaintzen ziotela adierazi zuten 1982ko Ekaina eta Uztailean. Gutxi gorabehera 173.000 langilek, Seguritate Sozialaren Institutu Nazionalaren 1979-XII-31ko zentsuaren arabera laginean sartu genituen 530.261 langiletatik².

Afiliazio sindikalaren tasak berdintsuak dira K.A.an eta Estatuan, nahiz eta seguruenik K.A.koa altuagozat hartu beharko genukeen, kontutan izanik guk egin genuen galdera afiliazio-tasa jakiteko, inkesta estatalek egiten dutena baino murrizgarriagoa dela³.

Afiliazioa altuagoa da Gipuzkoan (% 36,6) beste Lurraldeetan baino. Bizkaian % 33,8koa da afiliazio-tasa, eta Araban % 21,2koa.

Afiliazio sindikalaren tasa orokorra, K.A.an eta hiru Lurraldeetan

Komunitate Autonomoa	32,7
Araba	21,2
Bizkaia	33,8
Gipuzkoa	36,6

Afiliazio sindikalaren tasa sektoreka

	K.A.	Araba	Gipuzkoa	Bizkaia
Industria	36,7	24,9	38,3	38,6
Zerbitzuak	24,9	12,4	28,8	25,4
Nekazaritza eta Arrantza	30,0	—	—	—

Industri langileek zerbitzuetako langileek baino afiliazio-tasa handiagoa dute, bai Komunitate mailan bai Lurralde bakoitzaren mailan. Industrian Bizkaiak ematen du tasa handiena, eta zerbitzuetan Gipuzkoak.

Langileak, tekniko eta administratiboak baino proportzio handiagoan daude sindikatuta. Langile-klasearen lehen estratuko % 37k ordaintzen dio kuota sindikatu bati K.A.an, eta administratiboek % 24,6k eta teknikoek % 22k.

Langile-estratuen sindikatze-tasa

	K.A.
Langileak	37,3
Administratiboak	24,6
Teknikoak	21,9
Administratibo eta teknikoak	23,6

Enpresa txikiak, 25 langile baino gutxiagokoak dira afiliazio-tasa txikiena ematen dutenak: % 25. Erdi-mailako enpresena, 51tik 500era langilekoena da afiliazio-tasa altuena: % 37. Hauen atzetik enpresa handiak daude, 500 langile baino gehiagokoak, % 36ko afiliazio-tasarekin, eta, azkenik, 26tik 50era langilekoak: % 32,6.

Neurri desberdinetako enpresen afiliazio-tasa

	K.A.
25 langile baino gutxiagoko enpresak	24,7
26tik 50era langileko enpresak	32,6
51tik 500era langileko enpresak	37,4
500 langile baino gehiagoko enpresak	35,9

Langileen jatorria eta adina, sindikatzean eragiten duten bi aldagarri dira. Lanaren segurtasunak edo segurtasun-ezak, berriz, ez dirudi sindikatze-tasa aldatzen duenik⁴.

Sindikatzeta-tasa %37,7koa da hogeitamahiru urte baino gehiagoko langile helduen artean; 25etik 30erakoen artean % 30,7ra jaisten da, eta % 17,8an dago 25 urtetik beherako gazteenen artean.

K.A.ko langileen adin-estratuetako sindikatze-tasak

25 urtez beherako alokatuak	17,8	33 urte baino gazteagoak	27,3
25etik 32ra urtetako alokatuak	30,7		
33tik 44era urtetako alokatuak	37,5	33 urte baino zaharragoak	37,7
45 urte eta gehiagoko alokatuak	38,0		

Azkenik, etorkinen sindikatze-tasa handiagoa da (% 35,2) K.A.an edo Nafarroan jaiotakoak baino (% 31,6).

Etorkinen eta autoktonoen sindikatze-tasa K.A.an

Euskadin jaiotako langileak	% 31,6
Langile etorkinak	% 35,2

Konkordantzia bat dago, sektoreetako, estratuetako eta neurriaren arabera enpresetako afiliazio-datuen eta hauteskudeetako audientzia aztertuz lortu ditugun datuen artean: botuaren bidezko partehartzean agertzen den errepresentazioarekiko interesa, txikiagoa da zerbitzuetan industrian baino, eta administratibo eta teknikoetan langileetan baino; eta sindikatuak sarrera eskasa dute enpresa txikietan, hauteskundeak egin dituztenen arabera.

Langile gehienek (% 72,3) burokratizazioa eta basearen interesetik deslotura salatzen diete sindikatuei, eta hemen egon daiteke afiliazio-tasa urriaren oinarria. Baina kritika hau handiagoa da gazteen artean: hogeitamahiru urte baino gazteagoetatik % 75 (25 urte baino gazteagoetatik % 79) ados dauke galdesortako esaldi honekin: «sindikatuak desprestigiatzen ari dira, burokratizatzen ari direlako eta urruntzen ari direlako oinarriaren interesetik».

Sindikatuetako afiliazioa K.A.an eta hiru Lurraldeetan (Galdera: «Zein sindikaturi ordaintzen diozu zeure kuota?»). 1982ko Ekaina-Uztaileko inkesta.

	K.A.		Araba		Gipuzkoa		Bizkaia	
	Afiliatze-tasa-ko partea	Afiliatu guztien %	Afiliatze-tasa-ko partea	Afiliatu guztien %	Afiliatze-tasa-ko partea	Afiliatu guztien %	Afiliatze-tasa-ko partea	Afiliatu guztien %
ELA-STV	11,8	36,1	5,2	24,6	15,7	44,6	11,1	32,8
UGT	7,6	23,2	5,4	25,6	5,4	15,3	9,5	28,1
CCOO	5,7	17,4	5,2	24,6	7,9	22,4	4,5	13,3
LAB	3,6	11,1	1,5	7,1	3,0	8,5	4,5	13,3
USO	0,9	2,8	0,9	4,3	0,2	0,6	1,4	4,1
ELA (a)	0,8	2,5	0,3	1,4	0,3	0,8	1,2	3,6
CNT	0,7	2,3	0,3	1,4	1,0	2,9	0,6	1,8
SU	0,4	1,3	0,5	2,4	0,7	2,0	0,2	0,6
CSUT	0,1	0,3	0,3	1,4	—	—	—	—
Beste sindika.	1,0	3,0	1,5	7,1	1,0	2,9	0,8	2,4
Ez-sindika.	67,3	—	78,8	—	63,4	—	66,2	—
Ez du erantz.	0,1	—	0,1	—	1,4	—	—	—
Guztira	100,0 (N. 1.211)*	100,0	100,0 (N. 650)	100,0	100,0 (N. 688)	100,0	100,0 (N. 654)	100,0

* K.A.ko hiru Lurraldeetan inkestatuak 1.988 lagun dira. Baina 1.211 inkesta teoriko erabili ziren, Lurralde bakoitzeko populazio alokatuaren araberrako ponderazio-koefiziente bat aplikatuz haici. Horregatik K.A.ko N.a ez da Lurraldeetako N.en baturaren berdina.

1.2.2. Afiliazioaren banaketa sindikatuen artean

K.A.ko langileetatik, inkestako % 11,8 ELAko afiliatuak dira, eta afiliatu guztietatik % 36,11. UGTkoak % 7,6 (afiliazioaren % 23,23), CC.OO.ekoak % 5,7 (afiliazioaren % 17,42), LABekoak % 3,6 (afiliazioaren % 11,11), sindikatu honen hauteskunde-entzuleriak aditzera eman zezakeen baino afiliazio altuago batekin.

Arabian, sindikatu handiek antzeko partea dute afiliazio-tasan, beste lurraldeetan baino ehuneko txikiagoekin. Gipuzkoan ELA da nagusi, gutxiago Bizkaian, hemen dutelarik UGT eta LABek beren afiliatorik altuena. CC.OO., berriz, afiliazio oso urri batekin ageri da, eta hau ez dago ados sindikatu honek 1980ko hauteskundeetan lortutako botuekin.

Proporzio hauetatik, sindikatu bakoitzaren K.A.ko eta hiru Lurraldeetako afiliazio-kopurua kalkula dezakegu. Ik. laukia 20. or.

Afiliazioa eta 1982ko hauteskundeetan sindikatu bakoitzak hartutako botua erkatuz, ikusiko dugu ados datozela bi zifrak UGT eta CC.OO.en kasuetan, eta baita ELArenean ere, logikoa bait dirudi botu-entzuleria afiliazioa baino zabalagoa izateak, Gipuzkoan izan ezik. Baina esan beharra dugu bi arloak ez direla berdinak: botuak, ordezkariak hautatu ahal izanik, hauteskundeak egin zituzten enpresetakoak dira; inkesta, berriz, langile guztiei dagokie, aipatutako salbuespenekin.

Sindikatu nagusien 1982ko afiliatu eta botuak K.A.an eta hiru Lurraldeetan

	K.A.		Araba		Gipuzkoa		Bizkaia	
	Afil.	Botuak	Afil.	Botuak	Afil.	Botuak	Afil.	Botuak
ELA-STV	62.571	66.355	3.936	6.440	26.351	27.790	31.827	32.125
UGT	40.300	55.950	4.087	8.795	9.064	13.918	27.239	33.237
CC.OO.	30.225	43.923	3.936	5.206	13.260	15.116	12.903	23.601
LAB	19.089	16.741	1.135	600	5.035	7.072	12.903	9.069

*Sindikatueta afiliatuen gutxi gorabeherako kopuruak K.A.n eta hiru lurraldeetan (1982ko ekaina-uztaila)**

Sindikatuak	K.A.	Araba	Gipuzkoa	Bizkaia
ELA-STV	62.571	3.936	26.351	31.827
UGT	40.300	4.987	9.064	27.239
CC.OO.	30.225	3.936	13.260	12.903
LAB	19.089	1.135	5.035	12.903
USO	4.772	681	336	4.014
ELA (a)	4.242	227	503	3.441
CNT	3.712	227	1.678	1.720
SU	2.121	378	1.175	573
CSUT	424	227	—	—
Beste sindikatuak	5.303	1.135	1.678	2.294
Ez-afiliatuak	357.502	58.823	108.763	189.812
Inkestako langileak guztira	530.261	75.692	167.843	286.726

* Hau izan da kalkulu-prozedura: Lurralde bakoitzeko langileen kopuru osoari afiliazio-tasan Sindikatu bakoitzak duen portzentaia aplikatu zaio. Prozedura bera erabili dugu K.A. osorako ere. Azken honetako emaitzak Lurralde bakoitzeko emaitzen ponderazio baten ondorio izanik, bakoitzaren populazio alokatua kontutan hartuz, K.A.ko afiliatuen kalkulua ez dator zeharo bat Araba, Gipuzkoa eta Bizkaiko afiliatuen baturarekin.

Aurreko ohar batean esan bezala, inkestak hartzen duen alokatu-populazio okupatuaren gain egindako afiliatu-kalkulua maximotzat hartu behar da, erreferentzia bezala erabilitako populazio osoa 1979.aren azkenetako zentsu batekoa bait da (I.N.S., 1979-XII-31), eta ezaguna da data harez gero urritu egin dela populazio okupatua, krisi ekonomikoaren ondorioz.

Inkestari esker, ezaguna dugu, 1980an botua beren sindikatuari eman zioten LAB eta ELAko afiliatuen ehunekoa txikiagoa dela, botua beren sindikatuei eman zieten UGT eta CC.OO.eko afiliatuen bano: horrek esplikatzeko du botu-emaile baino afiliatu gehiago (edo alde eskasa) edukitzea lehen biek. LABeko afiliatuen erdiek ez zioten LABi eman botua 1980ko hauteskundeetan, dela giterik izan ez zuelako (enpresan hauteskunderik ez egiteagatik,

adinik ezagatik), dela botua eman ahal izanik eman ez zuelako (% 11), dela beste kandidatei eman zuelako (% 18), batez ere datu ofizialetan «ez-sindikatuak» agertzen direnei (% 11) edo koalizioei (% 4,5). ELAren kasuan, gaur egun dituen afiliatuen % 66k bakarrik eman zion bere botua ELAri, % 13k ez bait zuen botu ematerik izan eta % 17,5ek beste kandidatei eman bait zien, nagusiki independenteei (% 10,5ek)⁵.

1.3. Entzuleria eta afiliazio sindikalak Nafarroan

Nafarroako espektro sindikala asko hurbildu zaio Hego Euskadiko beste lurraldeetakoari 1982ko azken hauteskundeen ondoren. Hauteskunde hauetan azpimarratzekoak dira, ordezkari aukeratuak gutxitzearen ondoan, «Ez-sindikatuak» eta «Besteak»

*Sindikatuak eta kandidatek Nafarroan lortutako ordezkariak.
1980 eta 1982ko hauteskundeak*

	1980 hauteskundeak		1982ko hauteskundeak	
	Ordezkariek	%	Ordezkariek	%
ELA-STV	193	8,50	255	15,74
UGT	346	15,23	421	25,99
CC.OO.	207	9,11	242	14,94
LAB	87	3,83	75	4,63
USO	263	11,58	218	13,46
ELA (a)	—	—	—	—
Koalizioak	40	1,73	11	0,68
Besteak	250 (1)	11,02	40 (1)	2,47
Ez-sindikatuak	886	39,00	358	22,10
Guztira	2.272	100,00	1.620	100,00

(1) Beste sindikatu minoritarioak barne.

Iturria: IMAC, 1981eko apirilaren 14eko B.O.E. eta 1983ko martxoaren 16ko B.O.E., ELAren datuez osatua: *Lantzen*, 15. zenb.

sailen urritzea (azkenekoan sindikatu minoritario zenbait dago) eta ELAren gorakada gogorra, lurralde horretako bigarren sindikatu bilakatu delarik entzuleriaz, UGTren ondotik. LABek beste Lurraldeetako proportzio berdintsuz parte hartzen du langile-botuan. Nafarroako panorama sindikalaren berezitasuna, beste lurraldeetan berezia denetik urruntzen duena, USOren presentzia da, ordezkari aukeratuen % 10etik gora dituen sindikatu maioritario bezala.

Nafarroako afiliazio-tasa sindikala da Hego Euskadiko Lurraldeetakoetan baxuena (% 18,3). Bai afiliazio-tasaz eta bai sindikatuen entzuleriaren araberako ezarpen-egituraz, Arabarekin luke antzik handiena Lurraldeen arteko konparazioan.

Nafarroan ere, industri langileak proportzio handiagoan (% 21,4) daude sindikatuak zerbitzuetakoak baino (% 12,6), eta Euskadin jaiok (% 16,9) etorkinak baino txikiagoan (% 23,3).

Sindikatu etako afiliazioa Nafarroan (Galdera: «Zein sindikaturi ordaintzen diozu zeure kuota?»). 1982ko Ekaina-Uztaileko inkestea.

	Afiliatze-tasako partea	Afiliatu guztien %
CG.OO.	4,7	25,8
CNT	0,2	0,8
CSUT	—	—
ELA-STV	2,0	10,9
ELA (a)	—	—
LAB	2,3	12,5
SU	0,8	4,2
UGT	4,7	25,8
USO	0,6	3,3
Beste sindikatuak	3,0	16,7
Ez-sindikatuak	81,7	—
Guztira	N. 655=100	100

Aurreko laukiak sindikazioaren banaketa eskaintzen du sindikatuen artean.

Emaitzak aski urrun daude hauteskundeetako entzulerian lortuetatik, batez ere USO, LAB eta CC.OO. sindikatuetan. Nolanahi ere, gogora dezagun bi arlo desberdin direla. Beste ohar bat ere egin behar da: sindikazioa hain urria izanik, gutxi dira afiliatu deklaritzen diren inkestatuak eta, sindikatu askoren artean banatzen bait dira, errore-maila altukoa gertatzen da banaketa hau. Horregatik, indikatibo soiltzat hartu behar dira afiliazioaren banaketa-zifra hauek sindikatuen artean. Horregatik ere, ez luke oinarririk sindikatuetakoa afiliatuen kopurua kalkulatzeko.

2. ELA, UGT, CC.OO. eta LAB Sindikatuen profila K.A.n

Sarreran adierazi dugun bezala, hauteskunde sindikaletako entzuleriaren datuekin, eta afiliazioa ezagutuz, sindikatuen profila molda dezakegu, sindikatu bakoitzaren ezarpen-oinarriak kontutan izanik, sindikatu bat karakterizatzeko ezinbesteko alderdia hau. Ezarpenaren ezagupen koantitatiboa osatu egingo dugu, bestalde, afiliatuen eta botuemaileen berezitasun batzu (adina, jatorria eta ikasketa-maila) eta ekintza sindikalari nahiz sindikatu/alderdi politikoa erlazioari buruzko haien eritziak ezagutzeko inkestak eskaintzen duen posibilitateari esker. Definizioa osatzeko, egoki eritzi diogu sindikatu bakoitzaren historia, ideologia eta organizazioaz ohar labur bat eginez hasteari. Sindikaturik inportanteentara mugatuko dugu geure azterketa eta, emandako arrazoiengatik, erabiliko ditugun ezarpen-datuak K.A.ko Lurraldei dagozkie.

2.1. ELA-STV: Eusko Langilleen Alkartasuna - Solidaridad de Trabajadores Vascos

ELA-STV sindikatu 1911n sortu zen, UGT baino hogeit eta gehiago urte beranduago, «Solidaridad de Obreros Vascos - Eusko Langilleen Alkartasuna» izenarekin, garai hartako abertzale batzuren kezka sozial-kristauari lotua. Ignacio Olabarrik dioenez⁶, 1930ean Bizkaiko bigarren sindikatu zen, industrializazioaren ondoriozko aldaketa soziala bizitua zuen Lurraldean.

Bigarren kongresuan (Gasteiz, 1933) bere izena aldatu zuen, eta gaur egun ezagutzen dugun bezala deitu zioten. Erabat birmoldatu zen, sindikatu moderno eta eraginkorra bilakatuz, Olabarrik dioenez.

Garai honetan, «langile-batasuna eta euskal elkartasuna» lemak eta euskaltasun-, katolizismo- eta klaseen arteko harmoni printzipioek definitzen zuten sindikatua. Baina, azken aldera bereziki, organizazioaren barruan indar hartzen dute korronte erradikalagoak. ELA-STV beti saiatu zen PNVrekiko independentzia zaintzen, nahiz eta honekin ados egin Euskadiren autonomiaren defentsan.

Ignacio Olabarrik eta Polikarpo Larrañagak⁷ datu asko ematen dute sindikatuaren garai honetako ezarpenaz. 1936ko uztailean, afiliatuak 52.100 ziren, eta 10.700 nekazari baino gehiago. Afiliatuen ia erdia bizkaitarrak ziren, eta gehienak Bilbokoak. Papergile, ferrobiario, meatzari eta tipografoen artean zuen ahultasuna —dio Olabarrik— eta maila txikiago batean, konstrukzioko ofizioetan; baina oso indartsua zen siderurgiako, egur-industriako eta kaietako langileen artean. 1920az gero independenteki ari izandako «Solidaridad de Empleados Vascos» 1933an ELAn sartu zen Federazio bezala, 13 elkarte lokaletan afiliaturiko 2.000 enplegaturekin. Garai berean, UGTren afiliazioaren oinarria metalurgi langileengan zegoen.

Frankismoarekin, beste sindikatuak bezala, klandestinitatera pasa zen ELA-STV, eta Frantzian berreraiki zuen bere aparatua. 1961etik aurrera, Euskadiko Sindikatu-Elkartasunean parte hartu zuen, UGT eta CNTekin, eta barnealdean antolatu zen⁸.

1964ean barnealdeko antolamenduaren zati handi bat aldendu egin zen erbesteko aparatutik. Eten honek garrantzi handia izango zuen sindikatuaren orientazio berrian. Orduetik dator sindikatuaren definizio sozialista, europar sindikalismoaren korronte inportanteenaren bide beretik. Bestalde, bat dator Europako sindikatu katolikoen posizio berriekin. Gaur egungo burukiderik gehienak garai honetan hezi ziren, enpresa eta zonetan ihardunez, eta batzutan enpresetako ordezkartza-erakundeez baliatuz.

Frankismoaren azken arnasekin, ELAn elkartzeko-prozesu bat ematen da, tradizioa eta barnealdeko berrikuntza lotuz. Talde txiki eta mugatu bat bakarrik gelditu zen kanpoan, gero ELA (a) eratu zuena. Hirugarren Kongresuan, —Eibar-Euba, 1976— burutu zuen batasuna eta berrikuntza, bere ideologi, strategi eta

antolaketa-oinarriak finkatuz. ELA-STV, 1977ko Apirilean legeztatu zen, beste sindikatuekin batera.

Gaur egungo ELA ezaugarri hauekin karakteriza liteke: Sindikatu abertzalea da, Euskal Herrian bakarrik dagoenez, eta Euskal Herriaren nortasuna garatzeko marko edo bide bat eskatzen duenez. Bide honetan, Gernikako Estatutua hasieratik apoiatu du, eta Euskadirentzat lan-harremanen marko autonomo baten alde bozkatzen da; sozialista eta klase-sindikatu aitortzen du bere burua, argiro obrerista; sindikatuen autonomia defendatzen du alderdi politikoekiko, kargu sindikalen eta kargu politikoen arteko bateraezintasuna bere estatutuetan ezarriz eta praktikaturik; ekintza sindikala jotzen du euskal langileek beren egoera hobetzeko eta gizartea haien mesedetan aldatzeko metodotzat; ugazabekiko negoziaketan oinarritzen du bere ihardunbide nagusia. Helburuok lortzeko, organizazio serio eta ekile bat antolatu du, «erresistentziakaxa» eta guzti; afiliatuak ordaintzen duten kuota beste sindikatuen bano ondotoz handiagoa da (gaur egun 595 pezetakoa). Enpresako ordezkariak dagokionez, sail sindikalaren protagonismoaren alde ageri da. Pakto sozial eta negoziaketa kolektiboen Estatu mailako zentralizazioaren aurka egonik, UGT eta CC.-OO.ek zinatutuzten akordio interkonfederalen kontra dago. CMT, CIOSL eta Europako Sindikatuen Federaziokoa da.

2.1.1. Sindikatuaren ezarpena

ELA-STV da K.A.an ezarpen handiena duen sindikatuak. Langile gehien afiliatzen duena eta 1980 eta 1982ko hauteskundeetan entzuleriarik handiena lortu duena.

Kuota ordaintzen duten afiliatuak 60.000 bat dira 1982an, hots: K.A.ko alokatuen % 11,8, funtzionari publikoak eta kooperatibetako langileak kanpoan utzita. K.A.ko afiliatu guztien % 36,11 ELArenak dira.

1980ko hauteskundeetan ordezkari aukeratuen % 25,62 lortu zuen, 62.256 inguru boturekin. 1982koetan, ordezkarien % 30,24 eta 66.355 bat botu.

Ezarpenik handiena Gipuzkoan du: langile alokatuen % 15,7 afiliatzen du (afiliatuen % 44,6 eta 25.000 bat karnet) eta azken hauteskundeetan ordezkarien % 38,71 lortu du, 27.790 boturekin. Lurralde honetan hegemonikoa da, bigarrena halako bi bait da praktikan.

Bizkaian ere lehen sindikatua da ezarpenez, nahiz eta hemen UGTrekin banatu nagusitasuna, hau baino gutxiz gehiago izanik. Lurralde honetako langileriaren % 11 afiliatzen du (afiliatu guztien % 32,8), 30.000 bat kotizatzaileekin. 1982ko hauteskundeetan ordezkarien % 27,16 lortu zuen, 32.125 boturekin.

Ezarpinari dagokionez, ahultasun erlatiboa Araban dago, hemen gehiago baita UGT bai 1980an eta bai 1982an, azken urte honetako hauteskundeetan bere entzuleria gehitu duen arren. 1980an ordezkarien % 16,2 lortu zuen, eta % 20,22 1982an, 6.440 boturekin. Afiliatuen kopurua, ordea, UGTrenaren antzekoa da (langileen % 5,2 eta afiliazioaren % 24,5 eta 3.500etik 4.000ra kotizatzaile).

Nafarroan bigarren sindikatua da ezarpenez, 1982ko hauteskondeez gero, UGTren atzetik: ordezkari aukeratuen % 8,5 lortu zuen 1980an, IMACen datu ofizialen arabera, eta % 15,74 1982ko azken hauteskundeetan. Lurralde honetan, sindikaturen bati kotizatzen dioten langile gutxien % 11 bat afiliatzen du ELA-STVk.

Datu hauen arabera, argi dago Bizkaia eta Gipuzkoa direla sindikatuaren oinarria: nahiz eta Gipuzkoan ezarriagoa egon, Bizkaian afiliatu eta botuemaile gehiago ditu, enplegua ere ugariagoa denez hemen.

*ELAren entzuleriaren banaketa hiru sektoreetan, K.A.an.
Botuemaileen banaketarekiko konparazioa.
1982ko hauteskundeak.*

	ELAren botuak	Botuemaileak	ELA/Botuemaileak desbiderapena
Nekazaritza	3,67	1,27	+2,40
Industria	66,97	72,01	-5,04
Zerbitzuak	29,36	26,72	+2,64

(N. 66.355=100) (N. 250.048=100)

Nekazaritzan eta arrantzan nagusitasun osoa lortu du sindikatu abertzale honek (aukeratuen % 78,6). Beste bi sektoreetan, zerbitzu-enpreetan ditu emaitza onenak, horietan askoz nagusituz beste sindikatuei hiru Lurraldeetan. Industri sektorean ere lehena da Gipuzkoan eta K.A. osoan. 1982ko hauteskundeetan, lehen sektorean lortutako 2.434 botuak sindikatuaren botu guztien % 4

dira, enpresa industrialetan kalkulaturiko 44.438 botuak % 67, eta zerbitzuen sektoreko 19.483 botuak % 29. Horis: ordezkaritza industrialia da inportanteena sindikatu honetan. Baina, beste sindikatuetan industrialtasun hau indartsuagoa denez, nekazaritza eta, batez ere, zerbitzuetara emanagoa ageri da ELA. Hiru sektoreetako botuen banaketa botuemaileenarekin erkatzen badugu, sektore hauetarako desbiderapentxo bat sumatuko dugu.

Desbiderapen hau, ordea, desagertu egiten da ia, afiliatuen hiru sektoreetako banaketa hartu eta inkestako laginarekin alderatuz.

ELAren afiliatuen banaketa K.A.ko hiru sektoreetan. Laginaren banaketarekiko alderaketa. 1982ko Ekaina-Uztaileko inkesta.

	ELAren afiliatuak	Inkestako lagina	ELA/Lagina desbiderapena
Nekazaritza	3,5	2,3	+1,2
Industria	72,3	73,7	-1,4
Zerbitzuak	24,2	24,0	+0,2

(N. 143)

(N. 395)

Euskal Herriko enpresa erdi-mailako eta handi gehienetan presentzia koalifikatua du sindikatu honek, gutxienez ordezkaritza aukeratu batekin (500 langile baino gehiagoko % 86 enpresa handitan, eta 251tik 500era langileko % 63 enpresa erdi-mailakotan) eta ordezkaritza aukeratu dituzten enpresa txikiagoen portzentaia handi batetan (50etik 250era langileko enpresen % 50etan, eta enpresa txikiagoen % 43tan). Gipuzkoa eta Bizkaiko enpresa txiki eta erdi-mailakoetan duen sarrera dela medio, K.A.ko lehen sindikatua da ELA, enpresa handietan dituen ordezkaritza eta botuak beste bi sindikatu handien antzekoak direnez. Haren presentziaren intentsitatea bermatzen du aukeratutako komiteen % 15etan kideen gehiengo absolutua lortu izanak (Gipuzkoan % 24etan).

Sindikatu honen lurralde-banaketa, hauteskundeak egin diren herri ia guztietara heltzen da: presentzia horren intentsitatea handiagoa da langileria autoktonoa nagusi den herri eta industrializazio berriko zonetan.

ELAk harrera hobea izan du hauteskundeetan administratibo eta teknikoen artean, langileen artean baino. Hala ere, bere botuen % 60 langileena du azken hauteskundeetan, Gipuzkoan beste

sindikatuena aurretik dago langileen artean, eta K.A. osoko langileen % 20 boturekin eta % 22 ordezkari aukeraturekin, CC.OO. eta UGTren aski parean dago bigarren sektorean ere.

Sindikatuaren botuen barne-banaketa eta komitea aukeratu duten enpresetako sektoreen botu-banaketa erkatuz, lehen sektore-ranzko desbiderapen bat ikusiko dugu, aztertu ditugun beste sindikatueta gertatzen denaren alderantziz.

ELAren botuen banaketa K.A.ko kolegioetan. Botuemaileen banaketarekiko konparazioa. 1982ko portzentaiak eta hauteskundeak.

	ELA-STV	Botuemaileak kolegioetan	Desbiderapena
Administratibo eta tekniko-koen kolegioa	40,18	29,80	+10,38
Langileen kolegioa	59,82	70,20	-10,38
	(N. 45.952)	(N. 192.582)	

Sindikatuako afiliatuen barne-banaketan, berriz, desbiderapena eskulangileen aldekoa da (+ % 2,84), konparazioa inkestako laginarekin egiten badugu. Dударik gabe, administratibo eta tekniko-koen sindikatze-tasa txikiagoari zor zaio hau.

Beste sindikatuarekin konparatzen badugu, ELAk afiliatzen du langileen portzentaiarik handiena, bai administratibo-teknikoaren artean (% 11; UGTk % 4 eta CC.OO.ek % 3), bai langileen artean (% 12; UGTk % 9, CC.OO.ek % 7). Administratibo eta tekniko-enganako ELAren desbiderapenaren irudia, esparru estataleko sindikatuarekin konparatzearen ondorioa da, nabarmena bait da sindikatu hauen langile-osagarria.

2.1.2. ELA sindikatuaren afiliatu eta botuemaileen profila

ELAren afiliatuen batezbesteko adina 37,3koa da, eta botuemaileena 38,3koa⁹; hurrenez-hurren 1,6 eta 2,6 zaharragoa inkestako langileena baino.

ELAren afiliatu eta botuemaileen ikasketa-maila, UGT eta CC.OO.ekoena baino altuagoa da, hura apoiatzen duten langileen koalifikazioa bezala.

Sindikatu honen afiliatu eta botuemaile gehienak, Euskadin jaiok dira (afiliatuen % 86 eta botuemaileen % 84). Afiliatuen % 13 eta botuemaileen % 15 bakarrik dira etorkinak. Datu honek, eta oinarriaren joera politikoak definitzen dute sindikatu hau UGT eta CC.OO.en aurrez-aurre. Beste sindikatu abertzaleagandik, LABetik, sindikalismoaren kontzepzioak, joera politikoak eta, neurriren batean, afiliatu eta botuemaileen adinak bereizten dute.

ELAren afiliatuen % 50ek eta botuemaileen % 55ek azaldu du PNVrekiko gogaidetasun politikoa, eta afiliatuen % 27k eta botuemaileen % 19k EERekikoa. Guztira, afiliatuen % 84 eta botuemaileen % 82 agertzen da alderdi abertzaleen gogaide. Afiliatu eta botuemaileen % 9k, aldiz, PSOErenganako sinpatia agertu du. ELAren abertzale-ezaugarria bermatzen du inkestak ere, afiliatuen % 72k pentsatzen bait du, Euskadin euskal esparru nazionaleko sindikatuek bakarrik egon behar luketela¹⁰.

ELAren afiliatu eta botuemaileen gogaidetasun politikoa. K.A. eta hiru lurraldeak. 1982ko Ekaina-Uztaileko inkesta.

	K.A.		Araba		Gipuzkoa		Bizkaia	
	Afiliat.	Botue.	Afiliat.	Botue.	Afiliat.	Botue.	Afiliat.	Botue.
PNV	50	55	56	52	36	44	61	64
HB	7	8	6	—	9	10	6	8
EE	27	19	9	10	36	31	21	10
PSOE	9	9	14	24	7	4	10	12
UCD	—	—	3	—	—	—	—	—
AP	—	—	—	—	1	—	—	—
PCE	—	—	—	—	1	—	—	—
LKI	1	1	3	2	—	—	1	1
EMK	1	1	—	—	2	2	—	—
Ez du erantzuten	5	7	9	12	8	9	1	5

(N. 143) (N. 137) (N. 34) (N. 42) (N. 108) (N. 102) (N. 72) (N. 67)

Gogaidetasun politikoa, hala ere, ez da berdina K.A.ko hiru Lurraldeetan. Gipuzkoan afiliatuen % 36k bakarrik sinpatizatzen du PNVrekin, eta ezker abertzalearekin, berriz, % 45ek. Bizkaian ematen da sindikatuaren afiliatu eta botuemaileen PNVrekiko gogaidetasunik handiena (% 61 eta % 64). Araban ere % 50 baino gehiagok azaltzen du gogaidetasun bera. Lurralde honetan aipatzen da, botu politikoa PSOERI ematen dioten sindikatu honen botuemaileen kopurua. Bizkaian dira tradizionalenak sindikatuen kokaguneak eta Gipuzkoa da berrikuntza bultzatzen duen Lurraldea.

ELA-STV berriak, 1976an Eibarren egindako III. Batzarrean, 60 urteetan klandestinitatean emandako aldaketak onartu zituen. «Sistema kapitalistaren mekanismoekiko desakordio osoan, eta euskal langileen kontzientzia kolektiboaren espresio bezala, produkzio-, kontsumo- eta kultur bideak langileen eskutan eta hauen zerbitzurako daudekizun gizarte sozialista batean gauzatuko den gizon eta herri askatu eta erantzuleen gizarte baten alde lan egingo du», irakur dezakegu printzipio-deklarazioan.

Ekintza sindikalaren autonomia eta, beraz, alderdi politikoe-kiko independentzia, printzipio irmeki asumitua du sindikatuak bere gaurko definizioan. ELAREN estatutuek sindikatuaren independentzia agintzen dute eta kargu politiko eta sindikalak batera edukitzea debekatzen. Gai honi buruz ere badihardu printzipio-deklarazio aipatuak: «Deklarazio honen printzipio eta helburuen garapenak independentzia osoa eskatzen du talde politiko eta enpresarialekiko, Estatuarekiko eta sindikatuaz kanpoko edozein indarrekiko. Kargu politiko eta sindikalen bateraezintasuna, independentzia honen garantiaren arau oinarrikoa da. ELA-STVk, independentzia osoz, erabakiko ditu bere helburu, programa eta ekintzak, eta bere borroka- eta negoziaketa-erak eta beste organizazioekiko erlazioak».

Afiliatu eta botuemaileen eritzia alderdi politikoe-kiko erlazioei buruz, K.A.ko langileen eritzia antzekoa da. Konkretuki, honela erantzun zioten inkestako galderari gai honetaz.

Eritzia ia-ia berdina da K.A.ko langileen artean eta baita ELA-rekin erlazioatuen artean ere, sindikatuak alderdi politikoe-tatik independente egon behar dutenaz. Hala eta guztiz ere, langileen portzentaia handi batek ez du ukatzen partiduekiko kolaborazio puntuala, arazo konkretuak konpontzeko. Dudarik gabe, hau ho-

rrela da, langile gehien-gehienek soldata eta lan-kondizio hobekak lortzeko funtzio instrumentala ematen dietelako sindikatuei.

«*Esaldi hauetatik aukera ezazu egokiena*»:

	Inkestako lan- gile guztiak	ELAren afiliatuak	ELAren botuemaileak
«Sindikatuak alderdi politikoetatik erabat independente izan behar dute»	55	54	57
«Sindikatuak independente izan behar dute, baina hel daitezke alderdi politikoekin akordio okasioaletara, gai konkretuez»	41	44	41
«Sindikatuak beren ideologia bereko alderdi politiko baten estrategiari menperatu behar diote beren estrategia»	3	2	2
Ez daki, ez du erantzuten	1	—	—
	(N. 1.211)	(N. 143)	(N. 137)

«*Hauta ezazu ELA-STVri buruzko zeure eritzia hobekien isladatzen duen esaldia*»:

	Langile guztiak	ELAren afi- liatuak	ELAren bo- tuemaileak	PNVren gogaideak
«ELA PNVren sindikatu da»	53	10	17	26
«ELA sindikatu independentea da, PNVrekin kontaktu batzu eduki arren»	24	51	48	46
«ELA sindikatu erabat independentea da»	7	34	31	14
Ez daki, ez du erantzuten	16	5	4	14
	(N. 1.211)	(N. 143)	(N. 137)	(N. 256)

K.A.ko langile gehien (% 53) eritiziz, PNVren sindikatua da ELA-STV; nolahi ere, gehiagok identifikatzen du UGT PSOE-rekin (% 72k) eta CC.OO. PCEREkin (% 68,5ek). Tradizio historikoak eta alderdi eta sindikatu batzuren propagandak, estereotipoak oraindik irautea lortu du. Ez da hau ELAren afiliatu eta botuemaileen beren eritzia, ezta PNVrekiko gogaidetasun politikoa agertzen duten langilerik gehienena ere, sondaketatik ondoriozta daitekeenez. Zenbat eta handiagoa sindikatuarekiko konpromisoa, orduan eta altuagoa da sindikatua erabat independente ikusten dutenen proportzioa. Langile gehienek onartzen dute, hala ere, eta kasu guztietan, sindikatuak baduela kontakturik PNVrekin, independentea izan arren.

ELAren kasuan interes berezia zuen jakiteak langileak zergatik afiliatzen diren sindikatu horretan edo zergatik botua ematen dioten. Printzipioz bi arrazoi nabari zeudekeen: utilitariora bata, efikaziarena, eta bestea gogaidetasun politikoa, dela tradizioan, dela sindikatuaren bide berrian oinarritua, beti ere motibazio abertzalea suposatuz.

«ELAren afiliatu edo botuemaile baldin bazara, esaiguzu batez ere zergatik»:

	Lehen aukera		Bigarren aukera		Aukeren batura	
	Afil.	Botue.	Afil.	Botue.	Afil.	Botue.
«Langileak hobekien defendatzen dituen delako»	30	27	18	18	24	23
«Gure betiko sindikatua delako»	19	20	9	10	14	14
«Sindikatu abertzale eta sozialista delako batera»	~ 30	24	21	18	25	21
«Burukideak langile eta onestuak dituelako»	13	15	36	32	24	23
«Nire enpresan ondo jotzen duelako»	7	9	12	15	10	13
Ez daki, ez du erantzuten	1	5	4	7	3	6

(N.143) (N.137) (N.143) (N.137) (N.286) (N.274)

Hona botuemaile eta afiliatuek, aurkeztu zitzaizkien alternatibei emandako erantzunak. Lehen bi zutabeetan daude, portzen-

taiatan, lehen eta bigarren aukeren emaitzak, bi aukera eskaintzen bait zitzaizkien lehentasunaren arabera hobesteko: hirugarren zutabea aukera bion batura dator.

Inportantea izanik ere motibazio utilitariora, batez ere bigarren aukeran (afiliatuen % 50ek aukeratzen du 1, 4 eta 5 item-
-etako arrazoi utilitariora lehen aukeran eta % 66k bigarrean), hasieratik portzentaia esanahitsutan dago politiko deitu dugun motibazioa (afiliatuen % 49 eta botuemaileen % 44 lehen aukeran), sindikatuaren apoioaren oinarri bezala. Afiliatuen % 30 eta botuemaileen % 24 sindikatuaren definizio sozialistarekin identifikatzen dira, eta bi taldeetatik % 20 batek euskal sindikatu tradizionala izateagatik apoiatzen du.

Sindikatuaren sostengatzaileek azaldutako joera politikoarekin aski ados dauden datu hauek, hiru langile-talderen elkar-bizitza agertzen dute ELAren ezarpenean. Sindikatua bere zerbitzuengatik estimatzen duen talde handiaren ondoan, argumentu abertzale-politikoak erakartzen ditu beste bi talde. Azken hauetan ugariena, sindikatuaren gaur egungo definizioarekin identifikatzen da, baina, honen ondoan jarraitasun historikoagatik hurbiltzen zaion langilerik ere badago. Hauen artean daude, seguru asko, sindikatuaren gaurko joeratik urrundurik, ELAri jarrera moderatuagoe-tara eragiten diotenak (interes bera enpresan eta grebarekiko oposizioa) UGT, adibidez, bereizten dutenak baino.

Izan ere, eta bukatzeko, ELAren afiliatuek, esan dugunez, es-timu handitan dauzkate sindikatuen funtzio instrumentala eta ja-rarrera moderatua ekintza sindikalean, honetan bat etorritz UGTre-kin. Afiliaturik gehien-gehienek pentsatzen dute sindikatuen funtzioa alokairu eta lan-egoera hobekortzea dela (% 84ek) eta negoziaketak porrot egitean bakarrik jo nahi dute grebara (% 77k). Baina % 55ek uste du oinarrizko aurkakotasuna dagoela enpresan enpresari eta langileen interesen artean. Moderazioa/erradikalis-moa *continuum*-ean, moderazioan dago, UGTrekin batean eta po-siziorik erradikalenean dagoen LABen aurrez-aurre. ELAk baditu ere afiliatu batzu (% 9 bat), seguruenik sindikatuari tradizioz atxe-kiak, jarrera «horia» agertzen dutenak.

2.2. UGT: Unión General de Trabajadores

UGT 1888an sortu zen Bartzelonan, hiri honetan Erakusketa Unibertsala ospatzen zelarik. 1899an Madrilera aldatu zuen bere

komite zentrala, PSOErekin oso lotua egon den sindikatu sozialista honek. Asko handitu zuen bere afiliazioa mende honen hasieratik, II. Errepublikakoan CNTren parean jartzeraino. Haren inplantazio-gune nagusiak Madril, Asturias eta Bizkaia izan ziren¹¹.

Moderazioa, posibilismoa eta grebaren erabilera antolatua izan ziren haren ekintzen ezaugarriak sortu zenetik: II. Errepublikaren azken aldia bakarrik aldatu zen ezaugarri hauetatik. Iraultza Sovietarraren ondorioz III. Internazionala sortu zenean, UGTk ez zuen sartu nahi izan. Gero CIOSEn sartuko da, hau da, internazional sindikal sozialistan.

Frankismoa nagusitzean, sindikatuaren buruzagi biziak espetxean edo erbestean gertatu ziren eta haren ondasunak bahituak. Sindikatuaren zuzendaritza Toulousen jarri zen, eta ez zen barnealdera etorri 1972ra arte. Frankismoaren garaian oposizio-politika egin zuen, Aliantza Sindikalean parte hartuz CNTrekin Estatuan eta CNT eta ELArekin Euskal Herrian. Frankismoaren azken urteetan, PCE eta CC.OO.en infiltrazio-politikaren aurka jarri zen. Beharbada arrazoi horregatik eta beranduegi barneratzeagatik bere zuzendaritza, galdu egin zuen langileen artean zuen eraginaren parte bat. Trantsizio politikoan berreskuratu zuen protagonismoa, batez ere PSOEk hauteskundeetan lortutako arrakastaren ondoren. Madrilan egin zuen XXX. Kongresua 1976ko Apirilean, eta urte bereko Maiatzean legezatu zen. 1978 eta 1980ko hauteskunde sindikalean Estatuko bigarren sindikatua izatea lortu du, CC.OO.etik hurbil.

Sindikatu sozialista eta errebindikatibo, eta klase-borrokan oinarrিতua bezala definitzen du bere burua. PSOEkiko autonomia baieztatu arren, Bartzelonan 1978an egindako XXXI. Kongresuan baztertu egin zen kargu politiko eta sindikalen bateraezintasuna proposatzen zuen mozioa.

Franco hil ondoren, sindikatu honek sekzio sindikalaren protagonismoa defendatu du langileen enpresako ordezkaritza-formula bezala, CC.OO.ekin polemikan. Gerora, protagonista-papera izan du akordio interkonfederaletan, bai CEOErekin (AMI) eta bai erakunde honekin, beste sindikatuekin eta Gobernuarekin (ANE).

Gerra zibila arte, UGTren inplantazio-guneetako bat Euskal Herria izan da, eta batez ere Bizkaia, 1885ean Facundo Perezagua Bilbora etorri zenetik. Olabarrik dioenez, 1890 eta 1905 artean UGTk oposiziorik gabe gidatu zuen langileen ekintza Lurralde

honetan. Hegemonia hau ez zen erabatekoa izango hurrengo urteetan, Solidaridad de Obreros Vascos sortzean eta 1921eko zatiketa komunista gertatzean¹².

UGTren inplantazioa batez ere meatzari, metalurgiko eta tipografoen artean eta elikadura-arloan egon zen: Nerbioi ibaiaren bi erriberetan eta meatze-arloan, kanpotik etorritako langileen artean bereziki. Enklabe hauen ondoan, Eibar ere UGT eta PSOEn eragin-gunea izan zen Errepublikakoan. Eta tradizio historikoari jarraituz, sindikatu sozialista hau maioritarioa da gaur Nerbioiren ezker aldean.

UGTren barne-antolaketa, eskualde-sindikatuetan oinarritua dago, industri federazio probintzietan eta batasun probintzietan; Arabako, Gipuzkoako eta Bizkaiko batasun probintzialak hartzen dituen Euskadiko UGT dator ondoren eta, azkenik, erakunde estatala.

Sindikatuaren Estatutu Orokorretako 49 artikulua, erakundearen barruko akordioetan lehentasun-segida hau finkatzen du: 1. UGTren Kongresu Orokorren akordioak; 2. Komite Konfederalaren akordioak; 3. Industri Federazioen eta maila estataleko sindikatuaren Kongresuaren akordioak; 4. UGTren Nazionalitateetako eta Eskualdeetako Batasunen Kongresuaren akordioak; 5. Industri Federazioen eta nazionalitate eta eskualdeetako Sindikatuaren Kongresuaren akordioak; 6. Probintzietako edo/eta eskualdeetako Batasunen Kongresuak; 7. Industri Federazio Probintzialen Kongresu edo/eta Plenuak

2.2.1. Sindikatuaren ezarpena K.A.an

UGT, ezarpenez, K.A.ko bigarren sindikatu da, ELAren atzetik. Arabako lehen sindikatu da; Bizkaian indartsu agertzen zaigu, eta Gipuzkoan ahul, hemen hirugarren sindikatu bait da ELA eta CC.OO.en atzetik, eta ez bait du ordezkari aukeratuen % 17 lortu 1982an.

1982ko udan K.A.ko langileen % 7,6 afiliatzen zuen (afiliatuen % 23,2), 40. 300 bat kotizatzaileekin. 1982ko hauteskunde sindikalean 3.125 ordezkari lortu zituen (hautatu guztien % 21,54), 55.950 boturekin.

Afiliatu eta botuemaile gehienak, bizkaitarrak dira, ELAren batera nagusi izanik Lurralde honetan langile-munduan.

Lurralde honetan, langileen % 9,5 afiliatzen du, afiliatu guztien % 28,1 eta 27.000 bat kotizatzaileekin. 1982an aukeratutako ordezkarien % 23,09 lortu zuen, 1.744 postu eta 33.237 boturekin. Lehen sindikatua da Araban: ia 5.000 afiliatu ditu (guztien % 25,5), langileen % 5,4 bakarrik badira ere; eta ordezkari aukeratuaren % 27,89 (538 postu) eta 8.795 botu. Gipuzkoan, berriz, hirugarrena da, ELA eta CC.OO.en atzetik. Afiliatze-tasan % 5,4 batekin hartzen du parte, 9.000 afiliaturekin, afiliazio osoaren % 15,3rekin, alegia; 1982ko hauteskundeetan ordezkarien % 16,77 lortu zuen, 843 postu eta 13.918 botu.

Praktikan ez du errepresentaziorik Nekazaritzako eta Arrantzako enpresetan, Gipuzkoa eta Bizkaian. Ezarpen handiagoa du industrian zerbitzuetan baino. Enpresa industrialetan lortutako 42.834 botuak sindikatu honen botu guztien % 76,56 dira. Zerbitzuetan 13.049 botu lortu zituen, sindikatuak jasotako botu guztien % 23,32; eta gelditzen den % 0,12 arrantzaleen artean lortutako 67 botuei dagokie.

Sindikatu honen joera industrialara garbiago azaltzen da, haren botuen sektorekako banaketa begiratzen badugu, eta botuemaileen banaketarekin konparatzen.

*UGTren entzuleriaren banaketa, K.A.ko sektoreetan.
Botuemaileen banaketarekiko konparazioa.
1982ko hauteskundeak.*

	UGTren botuak	Botuemaileak	UGT/Botuemaileak desbiderapena
Nekazaritza	0,12	1,27	-1,15
Industria	76,56	72,01	+4,55
Zerbitzuak	23,32	26,72	-3,40

(N. 55.950)

(N. 250.048)

Afiliatuen sektorekako banaketa kontutan hartu eta inkestako lagineko langileen banaketarekin konparatzean, afiliazio industriaren aldeko desbiderapena, kasu honetan, % 13,3 puntutakoa da.

UGTren afiliatuen banaketa K.A.ko sektoreetan. Lagineko banaketarekiko konparazioa. 1982ko Ekaina-Uztaileko inkesta.

	UGTren afiliatuak	Inkestako lagina	UGT/Lagina des- biderapena
Nekazaritza	1,1	2,3	- 1,2
Industria	87	73,7	+13,3
Zerbitzuak	11,9	24	-12,1
	(N. 92)	(N. 395)	

Sindikatu sozialistak enpresa industrial handietan lortzen ditu bere emaitzarik onenak, batez ere Bizkaikoetan. Beste sindikatuek baino botu gehiago du hauetan. Sindikatu honen sarrera 50 langile baino gutxiagoko enpresetan ELAren baino txikiagoa da K.A.a-ren mailan, baina Araban honelako enpresetako % 35,85 biltzen du, ordezkari batekin behintzat, beste sindikatuen gainerik. Hauteskundeak egin dituzten K.A.ko % 30,21 enpresatan presente dago eta 1982an aukeraturiko komiteen % 9,47tan gehiengo absolutua lortu du (Arabakoan % 15,34etan).

1982an hauteskundeak egin dituzten enpresak dauzkaten K.A.ko 171 udalerritatik 107tan dago presente UGT. Orokorki, kontzentrazio industrial handiko eta etorkin ugari herrietan eskuratzen ditu sindikatu sozialistak emaitzarik onenak.

UGTren botuen banaketa, K.A.ko kolegioetan. Botuemaileen banaketarekiko konparazioa. 1982ko hauteskundeak.

	UGTren botuak	Kolegioetako botuemaileak	UGT/botuemaileak desbiderapena
Administratibo eta teknikoen kolegioa	19,16	29,80	- 10,64
Langileen kolegioa	80,84	70,20	+10,64

K.A.ko UGT hobekien karakterizatzen duen ezaugarria, hala ere, buzo-langileenganako joera argia da. Are nabarmenagoa da hau CC.OO.etan, baina azpimarratzekoa da UGTgan, ez bait du hori Estatuaren enparatuan bere bereizgarria.

K.A.ko 50 langile baino gehiagoko enpresetan, tekniko eta administratiboek emandako botuen % 14,05 lortu du, eta langile-botuen % 25,16. 1982ko hauteskundeetako UGTren botuen barne-banaketan, % 10 baino gehiago desbideratzen da langile-botua.

Afiliatuen % 81,5 langileak dira eta % 18,5 administratibo edo teknikoak, % 5,8 puntutako desbiderapen batekin lehen taldearen alde, inkestako langile-kolektiboarekin konparatuz.

2.2.2. UGT Sindikatuaren afiliatu eta botuemaileen profila

Industri gune tradizionalako langileengan aurkitu du sindikatu sozialistak bere afiliazioaren oinarria. Langile hauek, gehien batean, Euskaditik kanpo jaiok eta PSOeren gogaideak dira. Ugazabaren aurkako kontzientzia argia izan arren, ikuspegi erreformistak karakterizatzen ditu: negoziazioaren bidez, eta presio-bideak neurritz erabiliz, langileentzat hobekuntzak lortzeko funtzio instrumentala ematen diote sindikatuari.

UGTren afiliatuen batezbesteko adina 41,8 urtetakoa da, eta 42,3takoa botuemaileena, K.A.ko langileen batezbesteko adina 35,7koa denean. Afiliatuen % 74ek 33 urte baino gehiago ditu, eta % 38k 45 urte baino gehiago. K.A.ko sindikatueta UGTk du afiliatu eta botuemaileen adinik altuena.

Afiliatuen % 59 eta botuemaileen % 57 Euskaditik kanpo jaiok dira. Sindikaturen batean afiliaturiko langile inmigratuen % 46,6 UGTkoa da eta langile inmigratuen % 50ek ematen dio botua.

Afiliatu eta botuemaileen artean UGTkoak dira ikasketa-maiarik apalenekoak: afiliatuen % 61ek eta botuemaileen % 60k lehen-mailako ikasketak bakarrik ditu, nahiz eta lehen taldekoeen % 21ek eta bigarren taldekoeen % 19k L.H.ko ikasketak egin dituztela esan. Datuok baloratzeko, kontutan eduki behar da inkestako lagineko langileen % 61ek lehen-mailakoak baino ikasketa gehiago egin dituela, eta % 25ek L.H.ko ikasketak.

K.A.an UGT apoiatzen dutenek funtzio instrumentala ematen diote sindikatuari: afiliatuen % 84 eta botuemaileen % 85 ados edo

oso ados daude sindikatuaren funtzioa alokairua eta lan-egoera hobetzea dela dioen proposamenarekin, «alde batera utziz beste arazo politikoak», nahiz eta afiliatuen % 16 eta botuemaileen % 15 ideia honen aurka egon. Afiliatuen % 86k pentsatzen du, greba azken errekurso bezala bakarrik erabili behar dela, «negoziazio-bide guztiak agortu ondoren»; % 8 erradikalago bat, aldiz, greba gogorki erabiltzearen aldekoa da. Hala eta guztiz ere, afiliatuen % 66k oinarritzko aurkakotasuna dagoela pentsatzen du nagusien eta langileen interesen artean (% 31k kontrakoa pentsatzen du, eta % 3k ez du erantzuten).

Afiliatuen % 80k eta botuemaileen % 77k PSOEkiko gogaidetasun politikoa aitortzen du. HB/LAB erlazioarekin batera, PSOE/UGT erlazioa da K.A.ko estuena.

*UGTren afiliatu eta botuemaileen gogaidetasun politikoa.
1982ko Ekaina-Uztaileko inkesta (Portzentaia).*

	UGTren afiliatuak	UGTren botuemaileak
PSOE	80	77
PNV	4	6
EE	5	4
HB	2	2
UCD	1	2
PCE	—	—
AP	—	—
EMK	—	—
LKI	—	—
Ez dute erantzuten	8	10

(N. 92)

(N. 120)

Baina, erlazio hau nabartuz, sindikatuek partidu politikoetatik independente izan behar dutela pentsatzen du afiliatuen % 48k eta botuemaileen % 52k; lehenengoen % 46k eta bigarrenen % 42k independente izan behar dutela pentsatzen du, «nahiz eta kontaktu okasionalak eduki ahal izan alderdi politikoekin gai konkretuez».

Bi taldeetako % 6 bakarrik da sindikatuak kideko alderdi baten estrategiaren menpe egotearen aldeko.

Sindikatu/Alderdia erlazioei buruzko kontzepzio ideal hau gorabehera, ez du ia inork uste UGT PSOEGandik erabat independentea denik, nahiz eta afiliatuen % 42k uste izan independentea dela, alderdiarekin kontakturen batzu izan arren. Hala ere, afiliatu eta botuemaileen erdia baino gehiagok pentsatzen du UGT PSOEn sindikatu dela. Hala pentsatzen du K.A.ko langileen % 71k eta PSOEn gogaideen % 60k.

*K.A.ko langileen eritzia UGT/PSOE erlazioari buruz.
1982ko Ekaina-Uztaileko inkesta.*

	UGTren afiliat.	UGTren botuem.	PSOEn gogaideak	Langile guztiak
«UGT PSOEn sindikatu da»	51	54	60	71
«UGT sindikatu independentea da, PSOekin kontaktu batzu eduki arren»	42	33	28	14
«UGT sindikatu erabat independentea da»	1	2	1	1
Ez daki, ez du erantzuten	6	10	11	14
	(N. 92)	(N. 120)	(N. 235)	(N. 1.211)

Azkenik, Euskadin sindikatuek eduki beharko luketen autonomiari buruzko eritzia galdetu genien langileei. UGTren afiliatuek aho batez onartzen dute Gernikako Estatutuaren autonomia politikoa (% 3k bakarrik daukate onartezin edo gehiegizkotzat, eta % 17k eskasegitzat). Autonomiaren kontua sindikatuetera hurbilduz, UGTren afiliatuen % 77k errefusatu egiten du «Euskadin Euskadiko sindikatuek bakarrik egon beharko lukete»la, nahiz eta % 19k onartu. Baina, gehienak independentziaren aurka egon arren, % 67k «Estatuan diharduten sindikatuek hemen daukatena baino autonomia handiagoa izan beharko lukete»la pentsatzen du; UGTko afiliatuen eritzi abstraktu honek onarpen urriagoa du; galdera beren sindikatuari zuzenean aplikatzean. Hala ere afiliatuen

% 39 kritikoa da: % 33rentzat sindikatua lotuegia dago Madrileko erabakiei, eta % 6rentzat ez du inolako autonomiarik. Eritzi hau berau du inkestako langileen % 59k.

UGTren Euskal Herriko jokaerari buruzko eritzia. «Zure ustez UGTk honela jokatzen du Euskadin»:

	UGTren afiliatuak	Langile guztiak
«...Madrileko gidariei buruz autonomia gehiegirekin»	9	4
«...autonomia nahikoarekin»	46	12
«...erabaki zentraleri lotuegi»	33	41
«...ez du inolako autonomiarik»	6	18
Ez daki, ez du erantzuten	6	25
	(N. 92)	(N. 1.211)

2.3. CC.OO.: Confederación Sindical de Comisiones Obreras

CC.OO. diktadura frankistaren azken garaiko borroka klan-destinoan sortutako sindikatua da¹³.

Lehen Langile-Komisioak (CC.OO.) 1962-1963ko grebetan sortu ziren, Asturiasko meatzetatik Euskadi, Katalunia eta Madrilerazabalduz. Mugimenduaren enbrioia, enpresetako asanbladek hautatutako langile-batzordeak izan ziren. Nahiz eta langile-batasunaren amoretan sortu, kide eta gidarien bereizkeriarik gabe, PCEren estrategiari erantzun zioten nabariki, honek bere buruzagiak ezarri bait zituen mugimenduaren zuzendaritzan.

Hirurogeigarren urteetako bigarren bosturtekoan, hedakunde ekonomikoaren eta frankismoaren liberalizazioaren garaian, komisioek hazkunde nabaria izan zuten, batez ere infiltrazio-estrategiari esker enpresetako langileen ordezkari-tza-organoetan, 1966ko hauteskundeetan (bitarteko sindikal eta enpresako epaimahai-bokaletan). Geroago, errepresioaren ondorioak jasango zituzten, hamarkadaren eta diktaduraren azkenetan.

Enpresa-komisioak zonatan koordinatzen hasi ziren eta geroago probintzi mailan. 1967an egin zen Madrilen CC.OO.en lehen Batzar Nazionala.

1975eko hauteskunde sindikaletan parte hartu zuen CC.OO.-ek enpresetako ordezkarien hautaketan, boikota eskatzen zuten sindikatu tradizionalen aurka.

Trantsizio politikoaren lehen mementuetan, CC.OO. mugimendu sozio-politiko bezala definitzen zen, sindikatu bertikalari intersindikal batu batek jarrai zekion saiatu zen, hura kontrolatzeko beste sindikatuak baino hobeto kokatua zegoelarik. Batasun sindikala bere printzipioetako bat du oraindik, eta, bide horretan, enpresetako ordezkariaren organismo bateratuak indartu nahi izan ditu, trantsizio politikoaren lehen urteetan batez ere.

Pluralismo sindikala onartu ondoren, 1976ko uztailean Asanblada Nacional Orokorra egin zuen Bartzelonan; hurrengo urtean «Confederación Sindical de CC.OO.» bezala legezatu zen. Erabaki honen ondorioz, Komisioetatik alde egin zuten elementu erradikalenek, eta bi sindikatu berri sortu ziren, SU eta CSUT; baina sindikatu hauek ez zuten 1978ko hauteskundeetan aski erantzun lortu. 1978ko ekainean egin zuen CC.OO.ek bere lehen Kongresua sindikatu bezala.

CC.OO. sindikatuak langileen eskakizunen defentsa du helburu, «gizarte kapitalista desegiten eta gizarte sozialista eraikitzen» saiatuz.

Alderdi Komunistaren eta sindikatuaren arteko erlazioei buruzko gidarien deklarazio nahiz isiltasunak gorabehera, ezaguna da sindikatuaren buruzagi gehienak alderdiaren organo zuzendarietakoak direla, eta estatutuetan ez dela kargu sindikal eta politikoen bateraezintasunik ageri.

1978 eta 1980ko hauteskunde sindikaletan Estatuko lehen sindikatu bezala agertzen zaigu. Moderazioa ala mobilizazioa, bietaz baliatu da, koiunturaren arabera. Sindikalismoaren etorkizuna argitu gabe zegoenean, Monkloako Paktuen alde jarri zen, PCERekin batean. Ez zuen lehen Marku-Akordioa (AMI) zinatuz, baina bai geroagoko pakto sozialak (ANE). Zalantzarik gabe, hauteskunde politikoetan PCEk izandako arrakasta eskasek asko baldintzatu eta baldintzatzen dute sindikatua.

Friedrich Ebert Fundazioak egindako inkestaren arabera¹⁴, gune bera du UGT eta CC.OO.eko afiliatuen profilak, baina CC.OO.ek talde proletari eta erradikalagoa du.

Lehenengo osatu zen Komisio probintziala, Bizkaikoa izan zen, 1963an. Gipuzkoan komisio behin-behinekoa eraikitzeko unean, istiluak sortu ziren 1966ko udan, langile militante abertzaleek arazo nazionala planteatzean. Horregatik, diktaduraren garaian, ez zen inoiz lurralde honetan egon demokratikoki hautatutako komisiarik¹⁵.

Gaur egun, Euskadiko CC.OO.en Konfederakuntzak Nafarroa, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoa biltzen ditu; badu autonomia zerbait, eta bi Kongresu egin ditu, 1978an eta 1981ean. Hala ere, ez dago ados K.A.a erlazio laboralen barruti autonomo egitearekin, Lan-erlazioen kontzertuan batera jokatzeko UGTrekin zinatuzuen dokumentuak adierazten duenez.

2.3.1. CC.OO.en ezarpena K.A.an

Hauteskundeetako entzuleriaren arabera, K.A.ko hirugarren sindikatua da CC.OO., ordezkari-postuen % 17,12 (2.484 postu) lortu bait du 1982ko hauteskundeetan. Gipuzkoako bigarren sindikatua da ezarpenez, ELAren ondoren. CC.OO.en ezagugarrietako bat, entzuleria berdintsua edukitzea da hiru Lurraldeetan (ordezkarien % 16,28 Araban, % 18,12 Gipuzkoan eta % 16,67 Bizkaian), 43.923 bat boturekin K.A.an (5.206 Araban, 15.116 Gipuzkoan eta 23.601 Bizkaian).

Langileen % 5,7 afiliatzen du: 30.000 bat afiliatu ditu (4.000 Araban, 13.000 Gipuzkoan eta 13.000 Bizkaian). Inkestaren arabera, K.A.ko afiliatuen % 17,4 CC.OO.ena da (% 24,5 Araban, % 22,4 Gipuzkoan eta % 13,3 Bizkaian; Lurralde honetako afiliazioa, hauteskundeetan lortzen duen entzuleriaren oso azpitik dago).

Enpresetan lortutako postuei begiratzen badiegu, antzekoak aurkituko ditugu emaitzak, neurri desberdinetako enpresetan (enpresa txikietan ordezkarien % 17,30; erdi-mailakoetan, 50 langiletik 250erakoetan % 17,58 eta 251tik 500erakoetan % 16,77 eta 500etik gora langileko enpresa handietan % 15,35).

Presentzia koalifikatua, hautatu batekin gutxienez, K.A.ko enpresen % 23,91tan dauka, hauetan daudelarik enpresa handien hiru laurdenak eta 6tik 49ra langileko txikien % 18,52. K.A.an 1982an hautatu diren komiteen % 8,39tan gehiengo absolutua lortu du, erdi-mailako enpresetan gehienak.

Hauteskundeak egin dituzten K.A.ko 171 udalerrietatik 113tan dago presente, ordezkari aukeratuekin. Orokorki, industri konzentrazioetan eta inmigratuak proportzio handian dauden tokietan lortzen ditu emaitzarik onenak.

Baina CC.OO.en ezaugarri nagusiak K.A.an, izaera industrialia eta buzo-langileen arteko ezarpena dira. UGTk ere badituen ezaugarri hauek, areago ageri dira CC.OO.en, batez ere bigarrena.

Nekazaritza- eta, arrantza-enpresetako langileen botuen % 19,02 hartzen du, industri enpresetako botuen %18,60 eta zerbitzuetakoen % 14,71 (606, 33.488 eta 9.829 botu, hurrenez-hurren). Entzuleriaren sektorekako banaketa % 4,24 puntutan desbideratzen da enpresa industrialen aldera, botuemaileen banaketarekin alderatuz.

CC.OO.en botuen banaketa K.A.ko sektoreetan. Botuemaileen banaketarekiko konparazioa. 1982ko hauteskundeak.

	CC.OO.en botuak	Botuemaileak	CC.OO./Botuemaileak desbiderapena
Nekazaritza eta arrantza	1,38	1,27	+0,11
Industria	76,24	72,02	+4,24
Zerbitzuak	22,38	26,72	-4,35

(N. 43.923)

(N. 250.048)

Inkestaren arabera, berriz, CC.OO.en afiliatuen banaketak kontrako desbiderapena ematen du: 4,5 puntutakoa zerbitzuen sektoreko langileen alde.

Nolanahi ere, langile-tasuna du sindikatu honek bere ezaugarri nagusia Euskal Herrian.

1982ko hauteskundeetan 5.928 lortu ditu CC.OO.ek administratibo eta teknikoen artean hauteskundeak egin dituzten 50 langile baino gehiagoko enpresetan. Hau da, kolektibo honen botuen % 10,33. Langileen kolektiboan, aldiz, botuen % 20,73 lortu zuen, 28.020 boturekin.

Langile-klasearen bi estratuen arteko botuen barne-banaketa kolegioetako botuemaileen banaketarekin alderatuz, 12,34 puntutako desbiderapena daukagu langileen alde, entzuleri portzentatetan.

*CC.OO.en botu kalkulatuaren banaketa, K.A.ko kolegioetan.
Kolegioetako botuemaile bakoiko desbiderapena.
1982ko hauteskundeak.*

	CC.OO.en botuemaileak	Botuemaileak	CC.OO./Botuemaileak desbiderapena
Administratibo eta teknikoen kole- gioa	17,46	29,80	-12,34
Langileen kole- gioa	82,54	70,20	+12,34
	(N. 33.948)	(N. 192.582)	

CC.OO.en afiliatuen % 81,2 langilea da, eta administratibo eta teknikoak % 18,8. Sindikatu honen langile-klasearen behe-estratueganako joera, afiliazioaren konposizioan ere nabaria da, nahiz eta, kasu honetan, inkestako laginaren konposizioari buruzko desbiderapena % 5,5 puntutakoa bakarrik izan langileen alde.

2.3.2. CC.OO.en afiliatu eta botuemaileen ezaugarriak K.A.an.

Sindikatu honen afiliatuen % 55 eta botuemaileen % 59 Euskadin jaioa da, eta % 44 eta % 41 etorkina. Afiliatu inmigratuen % 25,9 eta bertako kotizatzaileen % 14,4 jasotzen du.

Afiliatuen batezbesteko adina 37,2 urtetakoa da, eta botuemaileena % 37,1ekoa: UGTkoenak baino askoz gazteagoak eta ELAkoenak antzekoak. Baina 25 urtetik 32ra bitartean daude CC.OO.en afiliatuen % 42 eta botuemaileen % 41; datu hau seinaltzekoa da, CC.OO.en oinarrien gaztetasuna azaltzen bait du, batezbesteko adinean ikusten ez den bezala, alegia, beste adin-estratuetan orekatua denez adina. Dena dela, 33 urtez behekoa da afiliatuen % 51 eta botuemaileen % 50.

Afiliatu eta botuemaileen hezkuntza-maila, gaztetasun hori dela eta seguru asko, UGTkoena baino altuagoa da (lehen-maila-

koez gorako ikasketak dituzte afiliatuen % 55ek eta botuemaileen % 54ek), baina sindikatu abertzaleetakoena baino apalagoa, langile-klase apalenetan sartuagoa dagoelako, noski.

Sindikatuak ematen dieten funtzio sozialaren arabera, ELA eta UGTkoak baino erradikalagoak dira CC.OO.en afiliatuak, LABekoak erradikalismora iristen ez badira ere. Zehatzagoa litzateke, agian, UGTk eta ELAk baino talde erradikal handiagoa duela CC.OO.ek esatea, moderazioa nagusitu arren. Horrela, afiliatuen % 33k ukatu egiten du sindikatuen funtzioa alokairu hobek lortzea delako proposamena, alde batera uzten ditu arazo politikoak, eta % 15 grebaren erabilera gogorraren alde agertzen da, nahiz eta % 82k pentsatu «negoziazio-bide guztiak agortu ondoren» bakarrik jo behar dela grebara.

Hauk lirakeke CC.OO.en ezaugarri nagusiak, K.A.an: bere afiliatu eta botuemaileak buzo-langileen artean hartzen ditu batez ere; inmigratu nahiz bertakoak dira, baina gehienak gazteak; eta afiliatu erradikalen portzentaia altuagoa du UGTk eta ELAk baino; gaur behintzat, hala ere, moderazioa da afiliatuen jarrera nagusia.

Sindikatuari funtzio instrumentala ematen dioten afiliatu gehienek moderazio hau berriro agertzen da sindikatura jotzeko arrazoia azaltzean. Gehienek (% 63k lehen aukeran) motibo utilitarioak aipatzen zituzten, eta % 8 bakarrik afiliatu da sindikatua marxista eta iraultzailea delako. Hala ere, «langile guztien batasuna defendatzen nabarmentzen delako» afiliatu dela dio % 27k. Azken bi arrazoi politikoago hauak erakarria heldu da % 32tik 35era afiliatu.

Sindikatuak alderdi politikoetatik independente izan behar dutela pentsatzen dute bai afiliatuak eta bai botuemaileak, dela erabat (% 50ek), dela arazo konkretuetan erlazionatuz independente (% 46k). % 3 bakarrik dago sindikatua alderdiari menperatzearen alde. Puntu honetan CC.OO.en sostengatzaileak ez dira bereizten beste sindikatuen afiliatuetatik eta langileen eritzi orokorretik.

Nahiz eta eritzi hau eduki, CC.OO. PCeren sindikatua dela pentsatzen dute langile gehienek ez ezik, CC.OO.en afiliatu eta botuemaile gehienek ere. Alderdi honetako kideek, bestalde, asumitua dukete errealitate hau. Oso gutxi dira CC.OO. sindikatu erabat independentetzat daukatena.

CC.OO.en afiliatu eta botuemaileak azaldu duten gogaidetasun politikoari —seguruenik botu politikoan isladatzen denari—

«CC.OO.en afiliatu edo botuemailea bazara, esaiguzu zein arrazoiengatik batez ere»:

	Lehen aukera		Bigarren aukera		Bi aukeren batura	
	Afil.	Botue.	Afil.	Botue.	Afil.	Botue.
«Langileak hobekien defendatzen dituen delako»	44	39	18	18	31	28
«Marxista eta iraultzailea delako»	8	6	12	8	10	7
«Langile guztien batasuna defendatzen nabarmentzen delako»	27	16	20	20	24	18
«Buruzagi borrokalari eta ondratuak dituelako»	7	8	33	24	20	16
«Nire lantergia ongi jokatzen delako»	12	14	10	11	11	13
Ez daki, ez du erantzuten	2	17	7	19	4	18

(N.69) (N.79) (N.69) (N.79) (N.138) (N.158)

*K.A.ko langileen eritzia, CC.OO./PCE erlazioari buruz.
1982ko Ekaina-Uztaileko inkesta.*

	CC.OO.en afil.	CC.OO.en botuem.	PCEren gogaideak	Langile guztiak
«CC.OO. PCEren sindikatua da»	58	59	67	69
«CC.OO. sindikatu independentea da, PCEekin kontaktu batzu eduki arren»	33	27	15	16
«CC.OO. sindikatu erabat independentea da»	5	6	3	1
Ez daki, ez du erantzuten	4	8	15	14

(N. 69)

(N. 79)

(N. 53)

(N. 1.211)

begiraturaz, ezin esan daiteke PCE eta CC.OO.en identifikazio bat dagoenik K.A.an. Egia da PCERen gogaide diren ia langile guztiak (% 93) CC.OO.en afiliatuak direla, baina sindikatuaren afiliatu eta botuemaileek partidu desberdinekiko gogaidetasuna agertzen dute, Euskadiko alderdi ezkertiar guztiak daudelarik horietan. Gehienak, baina ez gehiengo, PCERekiko gogaideak dira (afiliatuen % 36 eta botuemaileen % 33). Afiliatuen % 23 eta botuemaileen % 18 EERen gogaideak dira, eta afiliatuen % 9 eta botuemaileen % 11 EMK eta LKIren gogaide agertzen dira. Azkenik, PSOERekiko gogaidetasuna agertzen duten afiliatu eta botuemaileen porzentaia txikiagoa dirudi Euskal Herrian Estatuan baino¹⁶.

*CC.OO.en afiliatu eta botuemaileen gogaidetasun politikoa
K.A.an. 1982ko Ekaina-Uztaileko inkesta.*

	CC.OO.en afiliatuak	CC.OO.en botuemaileak
PCE	36	33
EE	23	18
PSOE	11	13
HB	4	11
EMK	5	5
LKI	4	6
PNV	2	5
UCD	—	3
AP	—	—
Ez dute erantzuten	12	7

(N. 69)

(N. 79)

CC.OO.en afiliatuen profila burutzeko, sindikatuek Euskadin izan behar duten autonomiari buruzko eritziak agertuko ditugu. Afiliatu ia denek asumitzen dute indarrean dagoen Autonomi Estatutua, nahiz eta hasieratik gutxiegitzat daukatenak afiliatuen % 31 izan.

Afiliatuen % 70ek (botuemaileen % 68k) pentsatzen du, sindikatu estatalek benetan duten baino «autonomia handiagoa izan beharko lukete» la Euskadin; sindikatuari berari aplikatuz galdera, afiliatuen % 42k kritikatzten diote CC.OO.i «Madrileko erabakiei lotuegi» jokatzea, eta % 4ek autonomiarik batere ez izatea.

Langileen eritzia, CC.OO.en autonomi mailari buruz K.A.an. 1982ko Ekaina-Uztaileko inkesta. «Zure ustez, CC.OO.ek honela jokatzten du Euskal Herrian»:

	CC.OO.en afiliatuak	Langile guztiak
«Madrileko gidariekiko autonomia gehiegirekin»	4	4
«...autonomia nahikoarekin»	45	12
«...erabaki zentraleri lotuegi»	42	42
«...ez du inolako autonomiarik»	4	16
Ez daki, ez du erantzuten	5	26
	(N. 69)	(N. 1.211)

2.4. LAB: Langile Abertzaleen Batzordea

Frankismoaren azken etapan, ETak bultzatutako fronteetatik sortua da LAB sindikatu. Izen honekin agertzen da 1974ean, 1977ko ekainean legezkatzen da eta 1978ko maiatzean egingo du bere lehen Kongresua.

Era batera nahiz bestera ETatik sortu diren erakundeak karakterizatzen dituzten eztabaida eta borrokak jasan ditu bere barnean, sindikatu edo, gaurko buruzagiek definitu nahi duten bezala, mugimendu sozio-politiko honek.

1977ko hauteskunde politikoen aurretik, KASen barruan zeuden EIA eta EHAS (gero HASI) alderdiak, LAB sindikatu eta

garrantzi txikiagoko beste erakunde batzu. Hauteskunde haietan EIAk parte hartzea erabaki zuen Euskadiko Ezkerraren barruan, eta, erabaki honen ondorioz, eztabaida sortzen da KASen barruan erreforma politikoaren onarpenaz, eta EIAk utzi egingo du koordinadora.

Sindikatuaren lehen kongresuan, 1978ko Maiatzean Bilbon egindakoan, EIAren tesiak nagusitzen dira, eta LABek Koordinadora utziko du. Baina ez luzarorako, zeren, azken partean Ormaiztegin 1980an egin zuen II. Kongresuan HASIren jarrera erradikalenean irabaziko bait dute, eta berriro KASera itzuliko da LAB, haren estrategia bermatuz.

Gaur, beraz, KASen, —«Euskal Iraultzaren bloke gidaria»-ren— barruan dago LAB, eta errefusatu egiten ditu erreforma politikoa eta Autonomi Estatutua. Eite sozio-politikoko euskal sindikatu iraultzaile bezala definitzen du bere burua, Euskadiren askapen nazionala klase-borrokarekin elkartuz. «Langile-klasearen eta burgesiaren arteko borrokak posible egingo du, proletalgoraren garaipearekin, arazo nazionalaren irtenbidea». «LABen helburua, Euskadiko langileen interes sozio-ekonomiko, politiko eta kulturalak defendatzea da, Euskadi askatu, batu eta sozialista lortzeko borrokatuz».

Euskal langileriaren batasunaren atzetik dabil, partizipazio-mailarik handiena nahi du, asanbladak defendatzen ditu eztabaida- eta erabaki-organo bezala eta enpresa-komiteak batasun haren lehen maila bezala.

Bere barne-antolaketa ere partizipazio handiena lortzeko moldatu du, antolaketa horren lurralde- eta sektore-eskema beste sindikatuenetik gutxi bereizten bada ere. Enpresa-mailaz gaineko konbenioak negoziatzeko, pertsonal-delegatuen eta enpresa-komiteen ordezkarien protagonismoa eskatzen du.

Haren estrategian paktu sozialen errefusa agertzen da eta «borroka-modu erradikal eta eraginkorren indartzea, patronalaren gogortasuna hausteko, borrokan ari diren sektore desberdinak koordinatuz»¹⁷.

Hala eta guztiz ere, euskal sindikatu erradikal honek parte hartu du Gipuzkoako metalaren konbenio probintzialaren negoziaketa-mahaian, sektoreko enpresetan % 10 baino ordezkari gehiago edukitzean, baina beste sindikatuek baino jokabide erradikalagoak defendatuz.

2.4.1. LABen ezarpena

K.A. osoan, 805 ordezkari-postu bakarrik lortu ditu 1982ko hauteskundeetan, postu aukeratu guztien % 5,86 (Gipuzkoan % 7,76; Bizkaian % 5,55; eta Araban % 2,13), 16.741 boturekin (Bizkaian 9.069, Gipuzkoan 7.072 eta Araban 600).

K.A.ko afiliazio-tasan duen partea, berriz, % 3,6koa da, hau da, langile afiliatuen % 11,1ek sindikatu honi kotizatzen dio. Hiru Lurraldeetan 19.000 afiliatu kalkulatu bazaizkio (1.100 Araban, 5.000 Gipuzkoan eta 12.900 Bizkaian), haren afiliazio-maila altua goa da hauteskundeetako entzuleriarena baino; aldea nabarmena da Bizkaian: Lurralde honetan langileen % 4,5 afiliatuko luke, hots, afiliazio osoaren % 13,3 eta 1982ko hauteskundeetan botuen % 6,67 lortu du.

Nafarroan ere lan egiten du LABek. 1980ko hauteskundeetan, ordezkari aukeratuen % 3,83 lortu zuen Lurralde honetan eta % 4,63 1982koetan, IMAC zentralaren datuek diotenez. Inkestako emaitzen arabera, langileen % 2,3 afiliatzen du, hau da, Lurraldeko afiliazio sindikalaren % 12,6.

Audientziaren emaitzen arabera, LABek emaitza hobek lortzen ditu enpresa erdi-mailako eta handietan txikitetan baino; Gipuzkoa eta Bizkaian Araban baino; industrian zerbitzuetan baino, eta langile-kolegioan administratibo eta teknikoengan baino.

Presentzia eskasa duen arren enpresetan, errepresentazioaren eta lortutako botuen portzentaiek, eta K.A.ko 18 komitetan (komite hautatuen % 1,49tan) gehiago absolutua lortu izanak adierazten dutenez, presentzia hori, hautatu batekin gutxienez, hauteskundeak egin dituzten enpresen % 8,11ra hedatzen da (enpresa handien % 44,71ra; erdi-mailako enpresetan 251 langiletik 500erakoen % 30,58ra eta 50 langiletik 250erakoen % 19,14era eta enpresa txikien % 3,89ra).

Datu honek eta ordezkari sindikal hautatuak dituzten K.A.ko 171 udalerrietatik 88tan presente egoteak aukeraturen batekin agertzen dute, botu-kopurutik suposa zitekeena baino presentzia zabalagoa duela sindikatu honek lurralde eta enpresetan.

Laburtuz, LAB sindikatu militantea da, botuemaile baino afiliatu gehiago ditu eta, eusle gutxirekin bada ere, enpresa askotan dago presente, K.A.ko udalerrri gehienetan. Langile autoktonoak nagusi diren Gipuzkoa eta Bizkaiko industrializazio berriko lu-

rralde, udalerrri eta alderdian lortzen ditu bere emaitzarik onenak.

Hauteskundeetako audientziaren arabera —eta ELA-STV, beste sindikatu abertzalea ez bezala— LAB hobeto kokatua dago industri sektorean zerbitzuetan baino, eta nekazaritzan praktikan ausente dago. K.A.ko industri langileengandik jaso du bere botuen % 80,30; eta industri enpresetako botuemaileak, hauteskundeetako botuemaile guztien % 72 dira. Datu hau, hala ere, ez dator bat afiliatuen sektorekako banaketarekin: zerbitzuetako langileen afiliazioan duen parte (% 15,8) industri langileetan duena (% 10) baino handiagoa da.

Esku-langileen artean administratibo eta teknikoen artean baino ezarpen hobea izateak ere bereizten du ELAtik. Lehenengandik botuen % 7,96 jaso du, eta bigarrenengandik % 6,12. LABen botuen barne-banaketak % 5,21 puntutako desbiderapena azaltzen du langile-kolegioaren alde, 1982ko hauteskundeetako botuemaileen kolegio-banaketarekin alderatzean.

LABen botuen banaketa, ehunekotan, kolegioen artean. Hautesleria botuemailearekiko desbiderapena. Komitea aukeratu duten enpresak. 1982ko hauteskundeak.

	LABen botuak	Botuemaileak	LAB/Botuem. desbiderapena
Administratibo eta teknikoen kolegioak	24,59	29,80	-5,21
Langileen kolegioa	75,41	70,20	+5,21

(N. 14.274)

(N. 192.582)

Sindikatu honen afiliatuen banaketak ere egile-langileriaren aldeko joera bera agertzen du (% 79,5 da hauetakoa), nahiz eta botuetan baino desbiderapen txikiagoa erakutsi (% 3,8koa da inkestako laginaren banaketarekiko).

2.4.2. LABen afiliatu eta botuemaileen profila

Euskal Herrian diharduten sindikatueta, LABek du batezbesteko adinik txikiena (afiliatuena 33,5 urtekoa da eta botuemaileena 32,6koa). Botuemaileen % 58k 33 urte baino gutxiago du. 25 urtez behekoak dira, afiliatuena % 16 eta botuemaileen % 17; eta 45 urtez gorakorik apenas dagoen haren afiliatu eta botuemaileetan. Hala ere, afiliatuena % 46 adin heldukoa da, 33 urtetik 44erakoa.

Sindikatuak apoiatzen dutenen ikasketa-maila beste sindikatueta-koena baino altuagoa da, eta ELAren afiliatu eta botuemaileen antzekoa (haren afiliatuena % 68k eta botuemaileen % 62k lehen-mailakoez gaineko ikasketak ditu). Botuemaileen % 24ek goi- edo erdi-mailako ikasketak eginak ditu.

ELAK baino argiago, Euskadin jaiotako langilerian aurkitzen du LABek ia sostengu osoa. Honen afiliatu eta botuemaileen % 90 Euskadin jaioa da. Euskadin jaiotako langile sindikatuena % 15 afiliatzen du, UGT eta CC.OO.en kolektibo honetako afiliazioarena baino proportzio handiagoan.

LABeko afiliatu eta botuemaileen berezitasuna, erradikalenak izatea da. Beste sindikatueta baino txikiagoa, baina badago horien artean ere sindikatuena errebindikazio-funtzioa estimatzen duen talde bat. Afiliatuena % 32k bakarrik pentsatzen du sindikatuak alderdi politikoetatik independente jokatu behar dutela, eta % 12 dira sindikatuak kideko alderdi baten ekintzari menperatu behar diola berea uste dutenak. Bestalde, % 54ek, errefusatu egiten du, sindikatuak, politika-kontuak alde batera utzi, eta lan-kondizioak eta alokairuak hobetzen saiatu behar luketelako proposamena. Oinarrizko aurkakotasuna nabari du % 86k langileen eta enpresariaren artean, eta % 43 greba gogor erabiltzearen aldekoa da, ez bakarrik azken baliabide bezala, negoziaketak huts egin ondoren. LABen afiliatuena % 81ek uste du, sindikatuak ez diotela erantzun Francoren heriotzaren ondoren haiengandik espero zenari, eta langileen interesetatik urruntzen eta burokratizatzen ari direla uste du % 83k.

LABen afiliatu eta botuemaileen gogaidetasun politikoa, bakarrik, mugimendu edo alderdi iraultzaileekikoa da (HB, EE, LKI eta EMK), baina HBrenganako leialtasuna oso handia da baseetan: LABen afiliatuena % 79 eta botuemaileen % 78 HB euskal mugimendu herritarraren gogaide agertzen dira.

*LABen afiliatu eta botuemaileen gogaidetasun politikoa K.A.an.
1982ko Ekaina-Uztaileko inkesta*

	LABen afiliatuak	LABen botuemaileak
HB	79	78
EE	11	13
LKI	2	2
EMK	—	2
PCE	—	1
PSOE	1	—
PNV	—	—
UCD	—	—
AP	—	—
Ez dute erantzuten	7	3
	(N. 44)	(N. 46)

Bukatzeko: euskal sindikatu erradikalaren afiliatu eta botuemaile gehienak industri langile gazteak dira, batez ere industrializazio berriko zonetako langileak. Ia denak bertan jaiok eta erradikalak dira: horregatik, eta dirudienez, LABek bertan jaiok ELArekin konpartitzen ditu, eta elementu iraultzaileak CC.OO.-ekin. Sindikatuaren berezitasunetako beste bat, afiliatu eta botuemaileen identifikazioa da Herri Batasunarekin.

1 Suren militanteak CC.OO.era pasa ziren 1983an Lurrealde honetan.

2 Lana idazterakoan ez zen posible izan inkestaren datatik hurbilagoko beste langile-zentsu bat erabiltzea. Krisi ekonomikoak enpleguari dakartzkion ondorio negatiboak kontutan harturik, hurrengo afiliazio-kalkuluak handiegitar hartu beharko ditugu, argi bait dago langile enplegudunak gutxiago direla inkestaren garaian erabilitako zentsukoak baino.

- 3 Inkesta horietan, elkarrizketatua zein sindikatutan afiliatua dagoen galdetzen da; guk, berriz, zein sindikaturi ordaintzen dion kuota galdetu diogu: benetako afiliazioaren kontrola esan nahi du honek.
- 4 Inkestan, gai honi buruzko galdera bat sartu genuen.
- 5 Datu hauen arabera, hipotesi hau egin dezakegu: 1982ko hauteskundeetako ELAren hazkundera, 1980ko hauteskundeetan beren botua kandidatura independentei eman zieten zor zaie; eta hau ados legoke kandidatura ez-sindikatuaren azken hauteskundeetako beherakadarekin.
- 6 OLABARRI, I.: *Relaciones Laborales en Vizcaya (1890-1936)*, Leopoldo Zugaza ed., Durango 1978, 131-165 or. Liburu honetakoak dira 1936 arteko histori oharrok.
- 7 LARRAGAÑA, P.: *Contribución a la historia obrera en Euskal-Herria*, E. Auñamendi, Donostia 1976.
- 8 ELAren oraintsuagoko historia idatzi gabe dago. Idoia Estornes-ek apunte batzuz eman ditu *Qué son los partidos políticos abertzales* liburuan (Ed. Auñamendi, Donostia 1977) eta *Triunfo* aldizkariako artikulu batean. Ik. baita, *ELA-STV, Centro de formación y documentación* eta *Lantzen* 4. zenb. (1979ko Ekaina).
- 9 Datu hau 1980ko hauteskundeetako botuemaileari dagokio, inkesta 1982ko hauteskundeak egin baino lehenagokoa bait da. Kontutan har bedi ohar hau beste sindikatuak karakterizatuko direnean ere.
- 10 Proposamen hau zegoen inkestan: «Euskadin Euskadiko sindikatuak bakarrik egon beharko lukete», eta inkestatuak bere ados- nahiz ezadostasuna agertu behar zuen.
- 11 Sindikatu honen historiari, ikus: DEL ROSAL, A.: *La historia de la UGT en España. 1901-1939*, Grijalbo, Madrid 1977; TUNON DE LARA, M.: *El movimiento obrero en la historia de España*, Laia, Barcelona 1977. UGTren jaiotza eta ekintzaz Euskal Herrian gerra zibilaren aurretik: FUSI, J.P.: *Política obrera en el País Vasco (1880-1923)*, Ed. Turner, Madrid 1975; OLABARRI, I.: *Relaciones laborales en Vizcaya (1890-1936)*, Leopoldo Zugaza ed., Durango 1978. Eta sindikatuaren publikazioak.
- 12 OLABARRI, I.: *aip. lib.*, 44 or.
- 13 CC.OO.i buruzko publikazio espezifiko gehienak haren gidariak dira: SARTORIUS, N.: *El resurgir del movimiento obrero*, Ed. Laia, Barcelona 1976; SARTORIUS, N.: *El sindicalismo de nuevo tipo*, Ed. Laia, Barcelona 1977; ARIZA, J.: *La Confederación Sindical de Comisiones Obreras*, Ed. Avance, Madrid 1977. Erabili ditugu, baita: ALMENDROS, F. eta beste: *El sindicalismo de clase en España (1939-1977)*, Ed. Peninsula, Barcelona 1978 eta Sindikatuaren gaurko publikazioak.
- 14 «Elecciones sindicales de 1980 (Documentos y Estudios, 22), Fundación Friedrich Ebert, Madrid 1982, 88-89 or.
- 15 Antolatze-saio hauen historia, Bordalen argitaraturiko *Frères du Monde* aldizkari katolikoaren 60. zenbakian (1969, 3. hiruhilekoa) ikus daiteke, «Luttes ouvrières en Espagne» gaiari eskainian.

- 16 Estatuko industri langileei egindako EASI-1978 inkestaren emaitzen arabera, CC.OO.en botuemaileen % 45ek lehen hauteskundeetan PSOeri eman ziola botua aitortu zuen (ik. PEREZ DIAZ, V.: *Clase obrera, partidos y sindicatos*, Fundación del INI, Madrid 1980, 109 or.). Erreferentzia, jakina, aspaldikoa da.
- 17 Aipamenok, 1980ko bigarren Kongresuan onartutako printzipioetakoak dira. Lehen Kongresuaren ondoren, Sindikatuak manifestu bat argitaratu zuen: «Euskadiko langile-mugimenduaren aurrean». LABen posizioak, *Iraultzen* haren aldizkarian jarrai daitezke.

LOS SINDICATOS EN EUSKADI SUR

LES SYNDICATS EN EUSKADI SUD

El objeto del artículo es describir el panorama sindical de Euskadi hoy, estudiando la implantación de los sindicatos y el perfil de los afiliados, sobre los resultados de las elecciones sindicales celebradas en 1980 y en 1982 y sobre las respuestas a una encuesta realizada en los meses de junio y julio de 1982. El trabajo se centra en la Comunidad Autónoma, aunque, en la medida en que los datos lo permiten, se extiende también a Navarra.

I. El espectro sindical de Euskadi

1. La audiencia sindical en la Comunidad Autónoma

Los datos sobre los representantes y sobre los votos obtenidos por sindicatos y candidaturas no sindicales en la Comunidad Autónoma en las elecciones de 1980 y 1982, así como los datos de la afiliación permiten constatar que son tres los sindicatos que dominan el panorama sindical: UGT, CC.OO., mayoritarios en el Estado, y ELA-STV, predominante en dicha Comunidad. Entre los tres suman el 69 % de los representantes y el 67 % de los votos, en las últimas elecciones; recogen, a su vez, el 76,8 % de la afiliación. Es de destacar la presencia reducida (5,86 % de representantes), pero activa (11 % de la afiliación) de LAB. Las elecciones de 1982 refuerzan este espectro en comparación con las de 1980. USO en 1982 se reduce al 2,7 % de los representantes y al 1 % de la afiliación. ELA (a) con el 2 % de los votos y el 1,41 % de afiliados, se concentra sobre todo en las grandes empresas de la margen izquierda del Nervión. SU y CSUT desaparecieron prácticamente en 1980. El CNT recoge el 2,3 % de la afiliación de la Comunidad.

Las agrupaciones de voto en la Comunidad Autónoma muestran la persistencia de tres actitudes: 70 % opta por los sindicatos que apuestan preferentemente por el control institucional; 10 % se muestra radical; el 20 % de votantes rehúsan las candidaturas sindicales.

2. La afiliación sindical en la Comunidad Autónoma

2.1. Las tasas de afiliación

La tasa de afiliación sindical en la Comunidad Autónoma parece similar a la del conjunto del Estado, quizá algo más elevada: 32,7 % de los asalariados. En Guipúzcoa es más alta que en los otros dos territorios. En el sector de la industria, mayor que en el de los servicios. Los obreros están más sindicados que los administrativos y técnicos. La afiliación es mayor en la empresa mediana que en la grande o pequeña. Los trabajadores maduros que superan los treinta y tres años se afilian más que los jóvenes. Los inmigrados más que los autóctonos. La seguridad o inseguridad en el empleo no afecta al grado de sindicación.

La gran mayoría de los trabajadores (72,3 %) acusa a los sindicatos de burocratización y desconexión con la base. Esta acusación es más fuerte entre los jóvenes.

2.2. El reparto de la afiliación entre los sindicatos

ELA-STV recibe la afiliación de 11,8 % de los trabajadores de la Comunidad Autónoma incluidos en la encuesta y el 36,11 % del total de los afiliados. Le siguen UGT con el 7,6 % (23,23 % de la afiliación) y CC.OO. con el 5,7 % (17,42 % de la afiliación). LAB con 3,6 % en la tasa y 11,11 % de la afiliación se caracteriza por una afiliación superior a la que haría prever su audiencia en las elecciones.

Comparando la afiliación con los votos recibidos por los sindicatos en las elecciones de 1982, en cuanto a los sindicatos mayoritarios se constata que hay una correspondencia entre las dos cifras: el número de votos es mayor que el de afiliados. En cambio los afiliados de LAB son más numerosos que sus votantes, excepto en Guipúzcoa.

3. Audiencia y afiliación sindicales en Navarra

En las elecciones de 1982 el espectro sindical de Navarra se ha aproximado al de los otros territorios de Euskadi Sur. Se pueden destacar como significativos, el descenso del número de representantes elegidos, la reducción del voto a los «no sindicados» y a «otros», el fuerte ascenso de ELA-STV, segundo sindicato después de UGT. LAB se sitúa en forma similar a la de los otros territorios. USO rebasa el 10 % de los representantes elegidos.

La tasa de afiliación de Navarra es la más baja de Euskadi Sur. Tanto en la tasa de afiliación como en la estructura de los sindicatos según su audiencia, Navarra se aproxima a Alava. Los datos de la afiliación a los sindicatos que ofrece la encuesta divergen bastante de los obtenidos en la audiencia en las elecciones, y hay que considerarlos sólo como indicativos.

II. Perfil de los sindicatos ELA-STV, UGT, CCOO y LAB

1. Eusko Langilleen Alkartasuna - Solidaridad de Trabajadores Vascos (ELA-STV)

Se fundó en 1911. Ya en 1930 era el segundo sindicato en importancia en Vizcaya. Con el franquismo fue reducido a la clandestinidad. En 1964, gran parte de su organización se separó del aparato en el exilio, y se definió como socialista.

Gran parte de sus dirigentes actuales se formaron en esta época. El Congreso de Eibar de 1976 asentó las bases ideológicas, organizativas y estratégicas culminando un proceso de convergencia en el que se integran la continuidad y la tradición con la renovación interior. Fue legalizado en 1977.

ELA-STV es un sindicato nacionalista vasco, socialista, que actúa sólo en Euskal Herria y defiende un marco autónomo de relaciones laborales en Euskadi; apoya el Estatuto de Guernica; es firme partidario de la independencia del sindicato respecto a los partidos políticos; cree en la acción sindical como método de conseguir mejoras para los trabajadores; afirma su actuación principal en la negociación; posee la caja de resistencia; las cuotas que pagan los afiliados son bastante más altas que las de otros sindicatos. Se ha manifestado en favor del fortalecimiento y protagonismo de la sección sindical. Contrario a todo pacto social y a la centralización a nivel estatal de la negociación colectiva. Perence a la CMT, a la CIOSL y a la Confederación Europea de Sindicatos.

1.1. Implantación del sindicato

Es el sindicato de mayor implantación en la Comunidad Autónoma (60.000 cotizantes) y de mayor afiliación (36,11 % del total). En Guipúzcoa dobla prácticamente al segundo. En Vizcaya es el primero, por escaso margen. En Alava es más débil; ha sido superado en audiencia pese a los progresos realizados.

En Navarra es el segundo sindicato. Vizcaya y Guipúzcoa son los territorios que aportan la base de apoyo al sindicato.

ELA-STV ha logrado un predominio absoluto en el sector de la Agricultura y Pesca (78,6 % de los elegidos). En el sector de servicios supera ampliamente a los demás sindicatos. En el sector industrial es también el primer sindicato en Guipúzcoa y en la Comunidad Autónoma.

Gracias a la penetración en las pequeñas y medianas empresas de Guipúzcoa y Vizcaya ha logrado ser el primer sindicato de la Comunidad, puesto que los representantes y votos que consigue en las grandes empresas son similares a los de los otros dos grandes sindicatos. Tiene mejor acogida entre los administrativos y técnicos que en el colegio obrero. Con todo, es el que afilia a un mayor porcentaje de trabajadores tanto en el estrato obrero como en el de los administrativos y técnicos.

1.2. Perfil de los afiliados y votantes al sindicato

El afiliado y votante de ELA-STV es de 37-38 años; su nivel de estudios es más alto que el de UGT y CC.OO. Es mayoritariamente autóctono. La mitad de sus afiliados simpatiza con el PNV, un 27 % con EE y un 9 % con PSOE. Pero esta afinidad política no es uniforme en todos los territorios.

En su declaración de principios aspira a un «socialismo en el que los medios de producción, de consumo y de cultura estén en manos y al servicio de los trabajadores». Practica la incompatibilidad de cargos sindicales y políticos. No obstante los trabajadores de la Comunidad Autónoma lo consideran como el sindicato del PNV.

En cuanto a la motivación por la que se afilian o votan al sindicato, aún siendo importante el argumento utilitario —la eficacia— es significativa la motivación de

la afinidad política. Defienden la función instrumental de los sindicatos; la huelga, solo en caso de fracasar la negociación.

2. Unión General de Trabajadores (UGT)

La UGT, fundada en 1888 en Barcelona, y muy unida en su trayectoria al PSOE, tuvo sus feudos principales en Madrid, Asturias y Vizcaya. Bajo el franquismo, la dirección se instaló en Toulouse. En los últimos años del franquismo perdió parte de su influencia histórica en la clase obrera. Recuperó protagonismo en los años de transición política, tras el triunfo del PSOE. Fue legalizado en 1976.

Se define como socialista, reivindicativo e inspirado en la lucha de clases. Afirma la autonomía respecto del PSOE, pero no la incompatibilidad de cargos sindicales y políticos. Defiende la potenciación de la sección sindical como fórmula de representación obrera en la empresa. Es partidario del pacto social.

Uno de los feudos de la UGT hasta la guerra civil fue el País Vasco y principalmente Bilbao y Eibar.

Se muestra contrario al establecimiento de un marco de relaciones laborales autónomo en Euskadi.

2.1. Implantación del sindicato en la Comunidad Autónoma

La UGT es el segundo sindicato en la Comunidad Autónoma tras ELA-STV con 40.300 cotizantes y un 23 % de toda la afiliación. En el primero en Alava. Se muestra fuerte en Vizcaya, y débil en Guipúzcoa. La mayoría de sus afiliados y votantes se sitúa en Vizcaya.

UGT está ausente en las empresas de Agricultura y Pesca de Guipúzcoa y Vizcaya. Está mejor implantada en la industria que en el sector servicios. Obtiene sus mejores resultados en las grandes industrias, sobre todo en Vizcaya, y en las localidades caracterizadas por la concentración industrial y por la fuerte participación de los inmigrantes en la población. Es de destacar como característica de la UGT en la Comunidad Autónoma, su clara inclinación al colectivo obrero, a los trabajadores de buzo.

2.2. Perfil de los afiliados y votantes al sindicato

El afiliado y votante a UGT tiene 41-42 años; es el más viejo de los afiliados. El 59 % de sus afiliados es inmigrado. Tiene el nivel de estudios más bajo entre los afiliados. Asigna una función instrumental al sindicato. La huelga debe utilizarse como último recurso. Apoya al PSOE (80 % de los afiliados). Opina que los sindicatos deben ser independientes de los partidos. Sin embargo, más de la mitad de los afiliados y votantes al sindicato y el 71 % de los trabajadores de la Comunidad creen que UGT es el sindicato del PSOE. Acepta el Estatuto de Guernica. El 67 % defiende que los sindicatos deberían tener una autonomía mayor de la que tienen respecto a las directrices centrales.

3. Confederación Sindical de Comisiones Obreras (CC.OO.)

CC.OO. es un sindicato nacido en la lucha clandestina del último periodo de la dictadura franquista. Las primeras se crearon en las huelgas de 1962-1963 que, partiendo de las minas asturianas se extendieron a Euskadi, Cataluña y Madrid. Las Comisiones se crearon bajo el signo de la unidad obrera, pero respondieron a

una estrategia del Partido Comunista que consiguió colocar en la dirección del movimiento a sus líderes. En el período de expansión económica crecieron notablemente. Luego, en los últimos años de la dictadura, fueron reprimidas.

En los primeros momentos de la transición política, trabajó para que al sindicato vertical sucediera una intersindical unitaria, para cuyo control estaba mejor situado. La unidad sindical sigue aún siendo uno de sus principios.

Su objetivo es defender las reivindicaciones de los trabajadores, «orientándose hacia la supresión de la sociedad capitalista y la construcción de una sociedad socialista». En su estrategia ha practicado la moderación o la movilización según la coyuntura.

La primera Comisión obrera provincial en constituirse fue la de Vizcaya en 1963. En Guipúzcoa no se llegó a formar, porque se planteó la cuestión nacional vasca. Actualmente, la Confederación Sindical de CC.OO. de Euskadi abarca a los territorios de Alava, Guipúzcoa, Vizcaya y Navarra, gozando de una cierta autonomía, y ha celebrado dos Congresos en 1978 y 1981. Pero se muestra reticente a la constitución de un marco autónomo de relaciones laborales en la Comunidad Autónoma.

3.1. Implantación de CC.OO. en la Comunidad Autónoma

CC.OO. es el tercer sindicato en la Comunidad. Es el segundo en implantación en Guipúzcoa. Presenta una audiencia bastante uniforme en los tres territorios. Se le calculan 30.000 miembros, el 17,4 % del total de afiliados. Sus logros son uniformes en las empresas de diferente tamaño. De modo general, obtiene mejores resultados en localidades y zonas en que predomina la concentración industrial y urbana, con alto porcentaje de inmigración.

Se distingue por su carácter industrial y la implantación preferente entre los trabajadores de buzo. El 81,2 % de los afiliados a CC.OO. son trabajadores de ejecución.

3.2. Características de los afiliados y votantes de CC.OO. en el País Vasco

La edad media de los afiliados y votantes es de 37 años. El 51 % de los afiliados es menor de 33 años. El 55 % de los afiliados y el 59 % de sus votantes ha nacido en Euskadi. En suma, CC.OO. se distingue por reclutar preferentemente sus afiliados y votantes entre los trabajadores de buzo, inmigrados y nativos, pero mayoritariamente jóvenes, y por poseer un porcentaje de afiliados radicales más extenso que el de los otros sindicatos mayoritarios, aunque actualmente la moderación sea la actitud dominante.

La mayoría se afilia por una motivación utilitaria. Sólo un 8 % lo hace por ser un sindicato marxista y revolucionario. Pero un 27 % se afilia porque defiende la unidad de todos los trabajadores. Entienden que los sindicatos deben ser independientes de los partidos políticos. A pesar de esta opinión, la mayoría de los trabajadores, e incluso de los afiliados y votantes estiman que CC.OO. es el sindicato del PCE. En cuanto a las simpatías políticas de los afiliados y votantes, hay un pluralismo, desde el PCE y EE hasta el MCE, LKI, HB. Los que votan al PSOE son menos que en el resto del Estado. Aceptan el Estatuto de Guernica, aunque muchos

lo consideran insuficiente. La mayoría rechaza la independencia de los sindicatos en Euskadi, aunque se reconoce que deberían tener mayor autonomía.

4. Langile Abertzaleen Batzordeak (LAB) (Comisiones de obreros nacionalistas)

LAB nace de los frentes promovidos por ETA en la última etapa del franquismo. Con este nombre aparece en 1974, se legaliza en 1977 y realiza su primer congreso en mayo de 1978. Ha sufrido en su interior los debates y las luchas que han caracterizado a las organizaciones que han emanado, de una manera u otra, de ETA.

Actualmente pertenece a KAS y rechaza la reforma política y el Estatuto de Autonomía. Se define como sindicato revolucionario vasco de carácter socio-político, que une la liberación nacional de Euskadi a la lucha de clases. Persigue la unidad de la clase obrera vasca, propicia el máximo grado de participación y defiende las asambleas como órganos de discusión y decisión. Rechaza los pactos sociales y potencia «formas de lucha efectivas y radicales».

4.1. Implantación de LAB

LAB ha obtenido solo el 5,86 % del total de los puestos elegidos. Pero sus 19.000 afiliados suponen el 11,1 % de todos los afiliados. En Navarra en 1982 obtuvo el 4,63 % de los representantes elegidos.

Ateniéndonos a los resultados de la audiencia, LAB registra mejores resultados en las empresas medianas y grandes que en las empresas pequeñas; en Guipúzcoa y Vizcaya que en Alava, en la industria que en los servicios y en el colegio obrero que en el colegio de los administrativos y técnicos. En suma, LAB es un sindicato militante con un volumen mayor de afiliados que de votantes y, aunque con apoyo reducido, está presente en un extenso número de empresas, distribuidas en la mayoría de los municipios de la Comunidad Autónoma. El sindicato obtiene sus mejores resultados en los municipios y zonas de Guipúzcoa y Vizcaya de nueva industrialización en los que predominan los trabajadores autóctonos.

A diferencia de ELA-STV muestra mejor instalación en el sector industrial que en el de los servicios, y obtiene mayor implantación entre los obreros de ejecución que entre los administrativos y técnicos.

4.2. Perfil de los afiliados y votantes de LAB

El afiliado y votante a LAB es el más joven, con 32-33 años. El 58 % de sus votantes tiene menos de treinta años. El nivel de estudios es más elevado que el de otros sindicatos, y parejo al de los afiliados y votantes de ELA-STV. El 90 % de sus afiliados y votantes es nativo. Se distinguen por ser los más radicales. Pero también una porción, más reducida que en otros sindicatos, aprecia la función reivindicativa. Solo un 32 % defiende la independencia respecto a los partidos. El 43 % es partidario de utilizar la huelga con energía, no sólo como último recurso. Un 83 % piensa que los sindicatos se han burocratizado. La simpatía política de los afiliados y votantes a LAB se dirige, en exclusiva, a los movimientos o partidos más revolucionarios (HB, EE, LKI, MCE), pero el 79 % de los afiliados simpatiza con HB.

L'objet de cet article est de donner une vue d'ensemble du mouvement syndical en Euskadi Sud de nos jours, en étudiant l'implantation des syndicats et les caractéristiques des adhérents. Cette étude est basée sur les résultats des élections syndicales célébrées en 1980 et en 1982 et sur les réponses à une enquête réalisée durant les mois de juin et juillet 1982. Le travail concerne la Communauté Autonome, quoique, dans la mesure où les données nous l'ont permis, il s'étend aussi à la Navarre.

1. L'éventail syndical en Euskadi

1. Le mouvement syndical dans la Communauté Autonome

Les données sur les représentants et sur le voix obtenues par les syndicats et les candidatures non syndicales dans la Communauté Autonome aux élections de 1980 et 1982, ainsi que les données sur le nombre d'affiliés permettent de constater qu'il y a trois syndicats qui dominent le monde syndical: UGT, CC.OO., majoritaires au niveau de l'Etat, et ELA-STV en tête dans la dite Communauté. Ces trois syndicats ensemble constituent 69 % des représentants et 67 % des voix, lors des dernières élections; d'autre part ils rassemblent 76,8 % des adhérents. Il faut souligner la présence restreinte (5,86 % des représentants), mais active (11 % des affiliés) de LAB. Les élections de 1982 renforcent ce panorama par rapport à celles de 1980. En 1982, le syndicat USO ne compte que 2,7 % des représentants et 1 % des affiliés. ELA (a) avec 2 % des voix et 1,41 % d'affiliés est surtout concentré dans les grandes entreprises de la rive gauche du Nervion. SU et CSUT ont pratiquement disparu en 1980. Le syndicat CNT, pour sa part, compte 2,3 % des affiliés de la Communauté.

Les regroupements des voix dans la Communauté Autonome montrent la persistance de trois attitudes: 70 % optent pour les syndicats qui se penchent de préférence pour le contrôle institutionnel; 10 % sont plus radicalisés; 20 % des votants refusent les candidatures syndicales.

2. Les caractéristiques des affiliés syndicaux dans la Communauté Autonome

2.1. Les taux d'affiliés

Le taux d'affiliés syndicaux dans la Communauté Autonome ne semble pas différer beaucoup de celui de l'ensemble de l'Etat, il est peut-être un peu plus élevé: 32,7 % des salariés. En Guipuzcoa ce taux est plus élevé que dans les deux autres provinces, et dans le secteur industriel il est supérieur à celui concernant les services. Les ouvriers sont plus syndiqués que les employés de bureau et les techniciens. Le nombre d'affiliés est plus élevé dans l'entreprise moyenne que dans la grande ou la petite. Les travailleurs arrivés à l'âge mûr qui dépassent les trente ans se syndiquent d'avantage que les jeunes; les immigrés d'avantage que les autochtones. La sécurité ou l'insécurité de l'emploi n'influe pas sur le nombre de syndiqués.

La grande majorité des travailleurs (72,3 %) accuse les syndicats d'un excès de bureaucratie et d'un détachement par rapport à la base. Cette accusation est plus forte parmi les jeunes.

2.2. La répartition des affiliés dans les différents syndicats

ELA-STV reçoit l'adhésion de 11,8 % des travailleurs de la Communauté Autonome compris dans l'enquête, et 36,11 % du total des affiliés. Viennent ensuite UGT avec 7,6 % (23,23 % de la totalité des affiliés) et CC.OO. avec 5,7 % (17,42 % de la totalité des affiliés). LAB avec 3,6 % du taux et 11,11 % des affiliés se caractérise par une adhésion supérieure à celle que l'on pourrait prévoir, compte tenu de son électorat.

Si nous comparons le nombre d'affiliés à celui des voix reçues par les syndicats aux élections de 1982, nous pouvons constater que dans les syndicats majoritaires il existe un rapport entre les deux données: le nombre de voix est plus élevé que celui d'affiliés; par contre les affiliés de LAB sont plus nombreux que ses votants, excepté en Guipuzcoa.

3. Audience des syndicats et nombre d'affiliés en Navarre

Aux élections de 1982 le panorama syndical en Navarre se rapproche de celui des autres provinces d'Euskadi Sud. Trois points significatifs sont à souligner: la diminution du nombre de représentants élus, la réduction du vote aux «non syndiqués» et aux «autres», et enfin, la montée considérable de ELA-STV, deuxième syndicat après UGT. LAB se situe au même niveau que dans les autres provinces. USO dépasse les 10 % des représentants élus.

Le taux d'affiliés en Navarre est le plus bas d'Euskadi Sud. Ce taux, ainsi que la structure d'implantation des syndicats, suivant leur audience, sont semblables à ceux de l'Alava. Les données sur le nombre d'affiliés syndicaux offertes par l'enquête divergent considérablement de ceux obtenus lors des élections, et il ne faut les considérer qu'à titre indicatif.

II. Profil des syndicats ELA-STV, UGT, CC.OO. et LAB dans la Communauté Autonome

1. Eusko Langilleen Alkartasuna-Solidaridad de Trabajadores Vascos (ELA-STV)

Il est fondé en 1911. Déjà en 1930 c'est le second syndicat de part son importance en Biscaye. Du temps du franquisme il est réduit à la clandestinité. En 1964, une partie importante de son organisation se sépare de l'appareil en exil, et il se définit comme socialiste. Une grande partie de ses dirigeants actuels se forment à cette époque. Le Congrès d'Eibar de 1976 établit les fondements idéologiques, d'organisation et stratégiques débouchant ainsi sur un processus de convergence entre les partisans de la continuité et la tradition et ceux qui sont pour le renouvellement intérieur. Ce syndicat est légalisé en 1977.

ELA-STV est un syndicat nationaliste basque, socialiste, qui agit seulement en Euskal Herria et défend un cadre autonome pour les rapports sociaux en Euskadi; il appui le «Estatuto de Guernica»; c'est un partisan acharné de l'indépendance du syndicat par rapport aux partis politiques; il croit à l'action syndicale comme méthode pour avantager les travailleurs; son action principale s'appuie sur la négociation; il possède une caisse de compensation; les cotisations payées

par les affiliés sont bien plus élevées que celles des autres syndicats. Il s'est manifesté en faveur du renforcement et du protagonisme de la section syndicale. Il s'oppose à tout genre de contrat social et à la centralisation au niveau de l'Etat de la négociation collective. Il fait partie de la CMT, de la CIOSL et de la Confédération Européenne des Syndicats.

1.1. Implantation du syndicat

C'est le syndicat dont l'implantation est la plus importante dans la Communauté Autonome (60.000 cotisants), et dont le nombre d'affiliés est le plus élevé (36,11 % du total). Au Guipuzcoa il double pratiquement le deuxième syndicat. En Biscaye il devance le second de peu. En Alava il est plus faible; son audience a été dépassée malgré les efforts réalisés. En Navarre c'est le second syndicat. La Biscaye et le Guipuzcoa sont donc les deux provinces où il trouve son plus grand appui.

ELA-STV a réussi une prédominance absolue dans le secteur de l'Agriculture et de la Pêche (78 % des élus). Dans celui des services il dépasse largement les autres syndicats. Dans le secteur industriel il vient aussi en tête au Guipuzcoa et dans la Communauté Autonome.

Grâce à la pénétration dans les petites et moyennes entreprises de Guipuzcoa et de Biscaye il a réussi à être le premier syndicat de la Communauté, puisque les représentants et les voix qu'il obtient dans les grandes entreprises sont semblables à ceux des deux autres grands syndicats. Il a une plus grande acceptation parmi les employés de bureau et les techniciens que chez les ouvriers; c'est celui dont le pourcentage d'affiliés travailleurs est le plus grand tant dans la couche ouvrière que dans celle des employés de bureau et techniciens.

1.2. Profil des affiliés et des votants au syndicat

L'affilié et le votant de ELA-STV est âgé de 37-38 ans; son niveau d'études est supérieur à celui de l'affilié de UGT et CC.OO. Il est majoritairement autoctone. La moitié des affiliés sont sympathisants du PNV, 27 % de EE et 9 % du PSOE. Mais cette affinité politique n'est pas uniforme dans toutes les provinces.

Dans sa déclaration de principes ELA-STV aspire à un «socialisme où les moyens de production, de consommation et de culture soient aux mains et au service des travailleurs». Il pratique l'incompatibilité des charges syndicales et politiques. Toutefois, les travailleurs de la Communauté Autonome le considèrent comme le syndicat du PNV.

Même si l'argument utilitaire, à savoir, l'efficacité, est une raison importante pour s'affilier ou voter à ce syndicat, il est significatif que l'affinité politique en soit aussi une. Ils défendent la fonction instrumentale des syndicats et acceptent la grève, seulement, en cas d'échec des négociations.

2. Unión General de Trabajadores (UGT)

L'UGT, fondée en 1888 à Barcelone, et étroitement liée dans sa trajectoire au PSOE, se développa surtout à Madrid, aux Asturies et en Biscaye. Sous le franquisme, la direction s'installa à Toulouse. Durant les dernières années du fran-

quisme elle perdit une partie de son influence historique dans la classe ouvrière. Elle récupéra cette influence dans les années de transition politique, suite au triomphe du PSOE. Elle a été légalisée en 1976.

Ce syndicat se définit comme socialiste, revendiquant et s'inspirant de la lutte des classes. Il affirme son autonomie par rapport au PSOE, mais non l'incompatibilité des charges politiques et syndicales. Il défend le renforcement de la section syndicale comme formule de représentation ouvrière au sein de l'entreprise. Il est partisan du contrat social.

Un des fiefs de l'UGT jusqu'à la guerre civile a été le Pays Basque et principalement Bilbao et Eibar.

Il est contraire à l'établissement d'un cadre autonome pour les rapports sociaux en Euskadi.

2.1. Implantation du syndicat dans la Communauté Autonome

L'UGT est le deuxième syndicat dans la Communauté Autonome après ELA-STV avec 40.300 cotisants et 23,23 % du total d'affiliés. Il vient en tête en Alava, est fortement implanté en Biscaye et faiblement au Guipuzcoa. La plupart de ses affiliés et votants se trouvent en Biscaye. UGT est absente dans les entreprises liées à l'agriculture et à la pêche de Guipuzcoa et de Biscaye. Elle a une plus grande implantation dans le secteur industriel que dans celui des services. Elle obtient de meilleurs résultats dans les grandes entreprises, surtout en Biscaye et dans les centres à grande concentration industrielle et à forte participation des immigrés. Une des caractéristiques de l'UGT dans la Communauté Autonome est de chercher ses affiliés principalement dans le secteur ouvrier, les manoeuvres.

2.2. Profil des affiliés et des votants au syndicat

L'affilié et le votant de l'UGT est âgé de 41-42 ans, c'est le plus âgé de tous. 59 % d'entre eux sont immigrés et leur niveau d'études est le plus bas. Ils assignent une fonction instrumentale au syndicat. La grève doit être utilisée en dernier recours. Ce syndicat appuie le PSOE (80 % des affiliés) et pense que les syndicats doivent être indépendants des partis. Cependant, plus de la moitié de ses affiliés et votants ainsi que 71 % des travailleurs de la Communauté croient que l'UGT est le syndicat du PSOE. Il accepte le «Estatuto de Guernica». 67 % des syndiqués défendent une plus grande autonomie des syndicats par rapport aux directives émanant des centrales.

3. Confederación Sindical de Comisiones Obreras (CC.OO.)

CC.OO. est un syndicat né durant la lutte clandestine de la dernière période de la dictature franquiste. Les premières furent créées lors des grèves de 1962-1963, d'abord dans les mines des Asturies, puis en Euskadi, Catalogne et Madrid. Les Commissions sont nées sous le signe de l'unité ouvrière, mais elles répondaient à une stratégie du Parti Communiste qui réussit à placer ses leaders à la tête du mouvement. Elles se sont développées notablement dans la période d'expansion économique. Ensuite, elles ont subi la répression durant les dernières années de la dictature.

Dès le début de la transition politique, les CC.OO. ont travaillé pour que le

syndicat vertical soit remplacé par une intersyndicale unitaire, étant donné qu'elles étaient le mieux placées pour la contrôler. L'unité syndicale continue à être, encore aujourd'hui, un de leurs principes.

Leur objectif est de défendre les revendications des travailleurs, «en s'orientant vers la suppression de la société capitaliste et la construction d'une société socialiste». Dans leur stratégie elles ont pratiqué la modération ou la mobilisation selon la conjoncture.

La première Commission Ouvrière provinciale fut créée en Biscaye en 1963. Au Guipuzcoa, aucune ne put se constituer car elle se heurta à la question nationale basque. Actuellement, la Confederación Sindical de CC.OO. de Euskadi comprend les provinces de Alava, Guipuzcoa, Biscaye et Navarre; elle jouit d'une certaine autonomie et a célébré deux Congrès en 1978 et 1981 respectivement, mais elle se montre réticente à la constitution d'un cadre autonome pour les rapports sociaux dans la Communauté Autonome.

3.1. Implantation des CC.OO. dans la Communauté Autonome

CC.OO. est le troisième syndicat dans la Communauté et le second au Guipuzcoa. Son audience est assez uniforme dans les trois provinces. Il a environ 30.000 adhérents, 17,4 % du total des affiliés. Ses succès sont uniformes dans les entreprises de grandeur différente. D'une façon générale, il obtient de meilleurs résultats dans les villes et les zones où prédomine la concentration industrielle et urbaine, avec un fort pourcentage d'immigrants.

Il se distingue par son caractère industriel et son implantation parmi les ouvriers manoeuvres qui constituent 81,2 % des affiliés de ce syndicat.

3.2. Caractéristiques des affiliés et des votants de CC.OO. au Pays Basque

La moyenne d'âge des affiliés et des votants est de 37 ans. 51 % des affiliés ont moins de 33 ans. 55 % des affiliés et 59 % des votants sont nés en Euskadi. En somme, la caractéristique des CC.OO. est de recruter ses affiliés et ses votants parmi les ouvriers, immigrés ou autoctones, mais principalement des jeunes, et de posséder un pourcentage plus important d'affiliés radicalisés que les autres syndicats majoritaires, quoique actuellement la modération soit l'attitude dominante.

La majorité s'affilie pour des raisons utilitaires; 8 % seulement le font parce qu'il s'agit d'un syndicat marxiste et révolutionnaire. Mais 27 % le font parce qu'il défend l'unité de tous les travailleurs. Ils pensent que les syndicats doivent être indépendants des partis politiques. Malgré cette opinion, la plupart des travailleurs, et même des affiliés et des votants estiment que CC.OO. est le syndicat du PCE. Quant aux sympathies politiques de ces derniers, il existe un pluralisme qui va du PCE et EE au MCE, LKI, HB. Ceux qui votent au PSOE sont moins nombreux que dans le reste de l'Etat. Ils acceptent le «Estatuto de Guernica», quoique nombreux sont ceux qui le considèrent insuffisant. La majorité des affiliés refuse l'indépendance des syndicats en Euskadi, mais elle reconnaît qu'ils devraient avoir une plus grande autonomie.

4. Langile Abertzaleen Batzordeak (LAB) (Commissions d'ouvriers nationalistes)

LAB est né des fronts promus par l'ETA dans la dernière étape du franquisme.

C'est en 1974 qu'il apparaît sous ce sigle, il est légalisé en 1977 et célèbre son premier congrès en mai 1978. Il a subi en son sein les débats et les luttes qui ont caractérisé les organisations plus ou moins issues de l'ETA.

Actuellement il fait partie de KAS et refuse la réforme politique et le «Estatuto de Autonomía». Il se définit comme syndicat révolutionnaire basque à caractère socio-politique, qui lie la libération nationale d'Euskadi à la lutte des classes. Il préconise l'unité de la classe ouvrière basque, encourage au maximum la participation et défend les assemblées comme organes de discussion et décision. Il refuse les contrats sociaux et renforce des «formes de lutte efficaces et radicalisées».

4.1. *Implantation de LAB*

LAB a obtenu seulement 5,86 % du total des sièges élus. Mais ses 19.000 affiliés constituent 11,1 % de la totalité des affiliés. En Navarre, en 1982 il a obtenu 4,63 % des représentants élus.

Si nous nous référons aux résultats de l'audience de ce syndicat, il obtient de meilleurs résultats dans les grandes et moyennes entreprises que dans les petites; au Guipuzcoa et en Biscaye qu'en Alava; dans l'industrie que dans les services et dans le secteur ouvrier que dans celui des employés de bureau et techniciens. En résumé, LAB est un syndicat militant avec un volume d'affiliés supérieur aux votants et, bien qu'il n'ait pas un appui important, il est présent dans un grand nombre d'entreprises, réparties dans la plupart des communes de la Communauté Autonome. Ce syndicat obtient ses meilleurs résultats dans les communes et le zones de Guipuzcoa et Biscaye où l'industrialisation est récente et où prédominent les travailleurs autochtones.

Contrairement à ELA-STV il a une meilleure réponse dans le secteur industriel que dans les services, et il est mieux implanté parmi les manoeuvres que parmi les employés de bureau et techniciens.

4.2. *Profil des affiliés et votants de LAB*

L'affilié et le votant de LAB est le plus jeune, il est âgé de 32-33 ans. 58 % de ses votants ont moins de trente ans. Leur niveau d'études est plus élevé que celui des autres syndiqués et semblable à celui des affiliés et votants de ELA-STV. 90 % d'entre eux sont autochtones. Ils se caractérisent par leur radicalisme. Mais une partie, plus réduite que dans les autres syndicats, apprécie la fonction revendicative. 32 % seulement défendent l'indépendance par rapport aux partis. 43 % d'entre eux sont pour l'utilisation de la grève avec énergie, et non seulement en dernier recours. 83 % pensent que les syndicats sont tombés dans la bureaucratie. La sympathie politique des affiliés et votants de LAB est exclusivement dirigée aux mouvements et aux partis les plus révolutionnaires (HB, EE, LKI, MCE), mais 79 % des affiliés sont sympathisants de HB.